

Mlaš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XIV. / ŠTEVILKA 50

CELOVEC, DNE 15. DECEMBRA 1966

CENA 2.— ŠILINGA

Človek v pričakovanju

Advent je čas pričakovanja, hrepenenja. Zato je ta čas v prav posebni meri izraz občečloveškega življenja, odraz najgloblje doživljanja človeških src in duš.

V nepregledno pestrih oblikah človeške bitja in žitja se nam več ali manj nazorno in zgovorno predstavlja ta ali oni način pričakovanja. Roke čakajo na delo, noge na odposlanje, srca na ljubezen, oči na veselje, talenti na zaposlitev, mladina na preizkušnjo, dovršeno življenjsko delo na mirno starost. Človek hrepenče pričakuje ozdravljenja v boleznih, srečne rešitve iz zagonetnih položajev, srečnega povratka v toplo domačnost iz mrzle tujine. Vse v človeškem življenju je naravnano v stanje pričakovanja. Toda nobeno pričakovanje ni tako plemenito, tako lepo, tako vzvišeno in zvesto, kakor če je človekova duša polna pričakovanja...

Kakor pa so neštete in nepregledno pestre oblike pričakovanja v življenju človekom, tako nepregledne in neštete so tudi oblike njegovega razočaranja. Le predobro poznamo iz lastne ali tuje izkušnje razočarano mladost, razočarano veselje, razočarano hrepenenje po delu, po zdravju, po ljubezni, po uspehu, po sreči, po svobodi. Komu ne bi segla globoko v srce tožba umirajočega junaka v Gregorčičevi »Hajdukovi oporoki«: »Umreti, bratje, težko ni, pustiti nade, to boli...«!

Čim večji, vzvišenejši, čim več obetajoč je bil predmet pričakovanja, čim globlje in silnejše je bilo hrepenenje po izpolnitvi, tem strašnejše, grenkejšje je razočaranje. Največja nesreča pa je, če doživi tako razočaranje človekova duša od človeka, v katerega je stavila svoje nade, kateremu je vse zaupala in se mu vsa predala, darovala. Kdo bi zamogel naštetih in prešteti nebroj stutih src, ranjenih duš, vseh potrutih in obupajočih ob dejstvu, da so za vse to, kar so dali in darovali, dobili v zameno le grdo nevhvaležnost, brezmejno podlost in bolečo nezvestobo!

O, vi vsi, ki ste že doživeli ali doživljate toliko in taka razočaranja, postojte in prisluhnite, kaj vam ima povedati krščanska adventna blagovest! Verujte vendar, da ne zamore nič zgolj časnega, zemeljskega, prehodnega, minljivega izpolniti in napolniti neizmerne globine in višine, dolžine in širine hrepenenja in pričakovanja vaših duš! Izpolniti in do vrha napolniti jih more le On, ki je sam in edini po svojem bistvu brezmejna, vekovita, neizčrppljiva Dobrota, Resnica, Lepota, Pravica, Zvestoba, Ljubezen.

Vsa pričakovanja in razočaranja, ki osrečujejo in ranijo, dvigajo in tarejo vaša ljubeča in po ljubezni hrepenenja srca, vaše duše, ki so »lačne in žejne pravice«, naj vam bodo stopnje in stopnice k Njemu, ki mu poje vstopna pesem v sveto daritev adventne nedelje:

»K Tebi povzdigujem svojo dušo, moj Bog, v Tebe upam; ne daj, da bi moral zardeti. Naj se mi ne posmehujejo moji sovražniki, zakaj nihče, kdor upa v Tebe, ne bo osramočen.«

● Pretekli teden je bil v Petrovcu na morju v Jugoslaviji močan potres. Ta je bil po sporočilu seizmološke postaje v Titogradu (Črna gora) potres 7. stopnje, središče pa je bilo kakih osem kilometrov od imenovanega kraja. Potres je huje poškodoval nekatere hiše, ki so bile poškodovane že ob prejšnjih potresih. Tudi nekatera nova poslopja so dobila razpoke. Na otočku pred Petrovcem se je porušil zvonik cerkve. Človeških žrtev ni bilo.

Gledališki dogodek v Celovcu

Slovensko gledališče iz Trsta med koroškimi Slovenci

V četrtek, dne 8. decembra 1966, so priredili člani Slovenskega narodnega gledališča iz Trsta v razprodanem mestnem gledališču v Celovcu dva pasijona. Prireditvev je bila za koroške Slovence velik kulturni dogodek. Upravičeno smo vsled tega hvaležni Slovenskemu gledališču v Trstu ter Krščanski kulturni zvezi v Celovcu, ki sta omogočila to nadvse uspešno srečanje zamejskih Slovencev.

Goste iz Trsta je pred prireditvijo pozdravil predsednik Krščanske kulturne zveze g. prof. dr. Pavle Zablatnik. Med drugim je dejal: »Lepo se zahvaljujem našim gostom iz Trsta, da so se prijazno odzvali našemu vabilu ter kljub slabim zimskim potem tvegali pot v Celovec, da bi nas v našem Mestnem gledališču razveselili z uprizoritvijo dveh pasijonov — Kmečkoga rekviema in Vinske žalostne z alelujo, ki ju je priredil prof. Mirko Mahnič po motivih slovenske ljudske pesmi.

Prav posebno nas veseli, je nadaljeval dr. Zablatnik, da smemo na tej prireditvi pozdraviti v naši sredi vodstvo Slovenskega gledališča v Trstu — in sicer: upravnika SG, g. prof. Rada Ravbarja, umetniškega vodjo in dramaturga, g. prof. Josipa Tavčarja, tajnika Filiberta Benedetiča in ansambel SG v Trstu. Poseben pozdrav je izrekel dr. Zablatnik nato režiserju in avtorju g. prof. Mirku Mahniču. Čestital mu je za posrečeno oživitvev starih, častitljivih motivov slovenskih ljudskih pesmi v edinstveni odski obdelavi ter izrazil še posebej veselje nad dejstvom, da je posegel avtor v bogato zakladnico naših koroških narodnih pesmi. Nadalje je pozdravil dr. Zablatnik tudi g. scenografa SG v Trstu, prof. Viktorja Molka.

Predsedniku Krščanske kulturne zveze se je zahvalil v imenu gostov iz Trsta za pozdravne besede g. prof. Rado Ravbar. O Slovenskem gledališču v Trstu pa je dejal: »Z veseljem, kakor gre vedno gledališče z veseljem gostovat, smo se odpravili na pot. Toda še prav posebno nas je razveselilo povabilo za gostovanje med koroškimi Slovenci. Slovensko gledališče v Trstu je manjšinsko gledališče, a je vendar pravo, profesionalno gledališče, ki redno dela in ima redne predstave.

Prof. Ravbar je nato omenil, da to ni prvi stik med Korošci in Primorci, »toda

Pogajanja med Avstrijo in Evropsko gospodarsko skupnostjo

Začela so se pogajanja v Bruslju — Kmetijstvo zaenkrat izvzeto iz sklopa pogajanj

V belgijskem mestu Bruslju se je v torek začela zadnja stopnja pogajanj med Avstrijo in Evropsko gospodarsko skupnostjo o sporazumu posebne pogodbe, katera naj bi zblížala našo državo s Skupnim evropskim trgovim (EWG).

V ta namen je prišel že v ponedeljek v Bruselj podkancler in trgovinski minister dr. Fritz Bock, da bi osebno vodil pogajanja.

Rešiti bodo morali pet celot:

● Sprejem Avstrije v carinsko zvezo Evropske gospodarske skupnosti, odstranitev vseh carin med Avstrijo in članicami skupnega trga, hkrati prevzem zunanjih carin področja EWG=EGS nasproti vsem drugim državam.

● Prilagoditev avstrijskega kmetijstva Evropski gospodarski skupnosti, pri čemer naj bi bili po prehodni dobi vsi poljedelski izdelki med Avstrijo in Evropsko gospodarsko skupnostjo prosti carine in s katerimi naj bi neovirano trgovali.

Medtem pa so v teh dneh pogajanj izločili iz sklopa sedanjih pogajanj kmetijsko vprašanje, katerega bodo obravnavali čisto posebej januarja prihodnjega leta.

● Vprašanje avstrijske trgovine z Vzhodom, pri čemer zahtevajo dežele Evropske

v taki obliki in v tem lepem hramu umetnosti je prvič in to dejstvo nam je še posebej drago.« Upravnik SG v Trstu je poudaril, da je bilo gledališče ustanovljeno leta 1945 ter je v tem času nastalo že 160 naštudiranih del, ki so se ponovila na 2700 predstavah in jih je videlo blizu 800.000 ljudi. Ob koncu svojega govora pa je prof. Ravbar dejal: »Našemu prijetnemu občutku zadovoljstva, veselja, da smo med vami, se pridružuje čustvo iskrene hvaležnosti vsem, ki so tu pri vas skrbeli in se trudili, da nam je bilo omogočeno to gostovanje, kakor smo hvaležni tudi tistim, ki so pri nas pomagali, da smo danes tukaj.«

Nato je sledila prireditvev, o kateri poročamo obširneje na drugem mestu našega lista.

Prireditvev v Mestnem gledališču se je udeležila vrsta častnih gostov. Med njimi: mil. g. kanonik Aleš Zechner, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Valentin Inzko z gospo, ravnatelj Slovenske gimnazije, dvorni svetnik dr. Joško Tischler, zbornišni svetnik g. Mirko Kumer, predsednik Lige za človečanske pravice, dvorni svetnik dr. Papst, predsednik Zveze pevskih društev prof. dr. Anton Feinig, vodja manjšinskega šolskega oddelka, okrajni šolski nadzornik Rudi Vouk ter vodja slovenskega oddelka pri celovškem Radiu g. Helmut Hartman.

izvoz aluminijastih izdelkov v dežele Evropske gospodarske skupnosti, dovoljena meja je kvečjemu 6 odstotkov na leto, da ne bi na ta način prizadeli izvoza italijanskih aluminijastih izdelkov.

Pred pričetkom pogajanj je dr. Bock obiskal v ponedeljek, 12. decembra, belgijskega poverjenika Evropske gospodarske skupnosti Reya. Ta je v pogovoru z našim podkanclerjem izrazil upanje, da bodo avstrijska pogajanja v teku prihodnjega leta (1967) uspešno zaključili.

Podkancler dr. Bock je v začetku pogajanj predlagal, da bi že sedaj izdelali točno besedilo o bodočih odnosih Avstrije do Evropske gospodarske skupnosti. To je po mnenju našega ministra v vseh onih primerih možno, o katerih so se doslej že zedinili.

Bonn o odnosih Vzhod-Zahod

Kiesinger: Temna prihodnost

Zahodnonemški zvezni kancler Kurt Georg Kiesinger je v torek pred Bundestagom razložil z napetostjo pričakovani program nove bonnske koalicijske vlade. Program vsebuje dve težišči: novo nemško zunanjo politiko nasproti Zahodu in Vzhodu in novo nemško gospodarsko in finančno politiko.

Program, ki ga je predložil novi kancler je v največji meri posvečen notranjim vprašanjem.

V zunanji politiki vlada naglašajo željo in voljo živeti v miru in dobrih odnosih z drugimi državami. To velja tudi za odnose s Sovjetsko zvezo. Dalje je rečeno v slovesni izjavi, da želi Nemčija urediti spor s Poljsko, vendar je tu rečeno, da vprašanje končnih nemških meja na Odri in Nisi lahko uredi le svobodno izvoljena skupna nemška vlada.

Kiesinger je govoril dalje o odnosih s Českoslovaško. Pri tem je dejal, da münchenski sporazum leta 1933 nima več veljave, hkrati pa je dejal, da obsoja Hitlerjevo politiko, ki je bila usmerjena v razbijanje češkoslovaške države. Vendar pa imajo s to državo še odprto vprašanje, zlasti kar se tiče sudetskih Nemcev.

Glede politike nasproti Zahodu je Kiesinger dejal, da mora biti zveza s Francijo ponovno oživljena, a kljub temu ne smejo trpeti dobri nemški odnosi do Združenih držav Amerike.

Kar zadeva vsenemške odnose, govori slovesna izjava o možnostih stikov med uradnimi predstavniški oblasti in o povečanju vsenemške trgovine. Bonnska vlada pa je edina poklicana govoriti v imenu celotnega nemškega naroda.

Sodat predsednik Kmetijske zbornice

Na podlagi izidov volitev v Deželno kmetijsko zbornico, ki so bile na Koroškem v nedeljo, dne 13. novembra 1966, se je sestel pretekli ponedeljek v Celovcu občni zbor, ki je izvolil za novega predsednika Kmetijske zbornice gospodarskega svetnika, deželnega poslanca Sodata. Za podpredsednika zbornice so bili izvoljeni zvezni svetnik dr. Goess, predsednik koroškega deželnega zbora Tillian ter ing. Wech.

● V Egejskem morju se je potopila v četrtek, 8. decembra, zvečer grška potniška tovorna ladja »Heraklion« z 8900 tonami nosilnosti. Z njo je morje pogoltnilo 266 potnikov in člane posadke. Medtem pa so ladje in letala, ki so prišla na pomoč, rešila devet preživelih potnikov.

Ze sedaj pa so sklenili omejiti avstrijski

Politični teden

Po svetu . . .

OSTAVKA SLOVENSKE VLADE

Republiški zbor skupščine Slovenije je v sredo, 7. decembra, sprejel ostavko slovenske vlade. Njen predsednik Janko Smole je izjavil, da dajejo poleg njega ostavko naslednji člani slovenske vlade: Rudi Čačinovič, Drago Flis, Majda Gasparijeva, Mirko Jamar, Viktor Kotnik, dipl. ing. Viktor Kepič in Milan Vižintin. Glede ostalih članov vlade je Smole dejal, da so bili odsotni, zato se z njimi ni mogel posvetovati. Dalje je predsednik vlade dejal, da je vlada pripravljena vršiti posle še do spomladanskih volitev.

Janko Smole se je pri obrazložitvi ostavke zahvalil poslancem republiškega sveta za podporo, ki so jo dali vladi s svojim glasovanjem za zakonski predlog o zmanjšanju mere prispevka za zdravstveno zavarovanje od 7 do 6 odstotkov in poudaril, da tu ne gre samo za zmanjšanje prispevka, marveč za vrsto ukrepov za vskladitev potrošnje socialnega in zdravstvenega zavarovanja z razpoložljivimi dohodki. Ker socialnozdravstveni svet zakonskega predloga ni sprejel, vlada sodi, da ne more prevzeti odgovornosti za izpolnitev nalog gospodarske reforme, posebno na socialno-zdravstvenem področju.

V zgodovini socialistične Jugoslavije je to prvi primer, da je vlada ene izmed republik odstopila. Prav tako se je prvič zgodilo, da je skupščinski svet zavrnil sprejem zakonskega predloga, ki ga je predložila vlada. V zgodovini jugoslovanske parlamentarne prakse je prav tako vlada Slovenije prva, ki je povezala glasovanje za določeni zakonski predlog z zaupnico. Ni slučajno, da se je to dogodilo prav na področju socialnega zdravstva, kjer izdatki stalno rastejo. (Tako so izdatki za zdravstveno zavarovanje v tekočem letu za okrog 100 milijard večji od lanskih.) Vsi poskusi, da se tudi na tem področju uvede razumno varčevanje brez škode za zavarovance, so naleteli na odpor. Ostavka vlade Slovenije je oster odgovor na ta odpor, ki je našel svoje zagovornike tudi med poslanci socialnozdravstvenega sveta Slovenije, ki so, čeprav so trdili, da so za reformo, z glasovanjem vendarle pokazali, da ne odobravajo vseh ukrepov, ki so za dosledno izvajanje reforme potrebni na vseh, a ne samo na nekaterih področjih.

OKOLI RODEZIJSKE KRIZE

Medtem ko je britanska vlada v ponedeljek, 5. decembra, dopoldne odobrila »delovno listino«, ki jo je britanski ministrski predsednik Wilson dan poprej prinesel iz Gibraltarja z dvodnevnih pogajanj z rodezijskim premierom Smithom, so iz Salisburyja, rodezijskega glavnega mesta, zahtevali še nekaj ur odloga. Po dogovoru, ki sta ga Wilson in Smith sklenila na križarki Tiger, bi bila morala rodezijska vlada sporočiti, ali »delovno listino« v celoti sprejema li zavrača do 10. ure dopoldne po britanskem času.

Južnorodezijska vlada se je morala odločiti za pet načel britanske vlade:

1. neoviran napredok večinske vlade,
2. jamstva, da ne bo prišlo do ustavnih sprememb z učinkom veljave za nazaj,
3. takojšnje izboljšanje političnega položaja afriškega prebivalstva; v Rodeziji je 250 tisoč belcev nasproti okroglo 4 milijonom črncev,
4. postopno odpravljanje rasne diskriminacije (razlike med črnim in belim ljudstvom).
5. sleherna osnova za predlagano neodvisnost mora biti sprejemljiva za vse Južne Rodezije.

Odgovor iz Salisburyja je prispel v ponedeljek, 5. decembra, zvečer. Rodezijska vlada Iana Smitha je zavrnila britanske pogoje za prekinitve krize, ki jo je pred trinajstimi meseci povzročila enostranska razglasitev neodvisnosti te kolonije. Smith je dejal, da se bo »boj nadaljeval«. Dodal je, da je sprejel britanske predloge glede pogojev, zavrača pa njegov pogoj glede prekinitve »upora« in vrnitve za zakonitost. Tu očitno misli tudi na oblast britanskega guvernerja Sira Humphreya Gibbsa v Južni Rodeziji, ki bi bil nad policijo in oboroženimi silami in bi imel pravico imenovati ministre. Wilson je zahteval tudi, da bi pet članov vlade imenovali zunaj Smithove vlade, od katerih naj bi bila dva Afrikanca.

Ko je britanska vlada dobila odgovor iz

Salisburyja, je takoj zahtevala sestanek Varnostnega sveta Organizacije združenih narodov, ki naj bi proučil rodezijski problem. To je izjavil ministrski predsednik Wilson v britanskem spodnjem domu in dejal, da so zunanjemu ministru Brownu naročili, da takoj odpotuje v New York in zahteva uveljavitev kazni za kršitev zakona.

V petek, 9. decembra, je britanski zunanji minister Brown na seji varnostnega sveta iznesel želje njegove vlade za sankcije (uveljavitev kazni za kršitev zakona) proti Južni Rodeziji. Po teh zahteva London, da se mora vsem članicam Organizacije združenih narodov prepovedati, da bi kupile od Rodezije: tobak, sladkor, azbest, lito železo in krom. Nadalje naj bi vsem državam OZN prepovedali prodajati tej državi vojaški material, kot n. pr.: orožje, strelivo, vojaška letala, vojaška vozila, kakor tudi material za izdelovanje teh delov. Združene države Amerike so izrekle popolno pomoč britanskim željam.

Afriške države so zahtevale, da se mora v sankcije vnesti tudi nafta. K temu je britanski minister izjavil, da ne bi imel nič proti, samo če ne bo zaradi tega prišlo do gospodarske vojne proti »tretjim državam«, mišljeni sta Portugalska in Južna Afrika.

Onim afriškim državam, ki so zahtevale vojaško silo proti beli vladi Rodezije, pa je Brown odgovoril: »Vsi veste prav dobro, kako lahko je pričeti s silo in kako težko je potem vojno nadzorovati, kaj šele končati.«

ALI BO NEMČIJA DOBILA ATOMSKO BOMBO?

Francoska časopisa »Constellation« in »Mondes«, ki obravnavata ozadje zahodnonemške afere s starfighterji, (sedaj je nemški letalski vodja prepovedal letanja teh letal; povod je dala 65. strmoglavljenje starfighterja), skušata odgovoriti tudi na vprašanje, ali bo Zahodna Nemčija dobila atomsko bombo, in kakšno igro igrajo njeni generali.

Bivši zahodnonemški kancler Adenauer je leta 1954 izjavil, da Zahodna Nemčija ne bo nikoli izdelovala ali imela atomskega orožja. Stari lisjak je imel v mislih eno samo upanje: da bo še pred smrtjo videl nastanek Združenih narodov Evrope in evropske obrambne skupnosti. Toda dvanajst mesecev pozneje so v Burbonski palači z glasovi 350 francoskih poslancev pokopali evropsko armado. Ta francoski veto je omogočil, da so podpisali akt o rojstvu

nemške armade. Adenauer in zavezniki so se sporazumeli s Parizom. Zvezna republika Nemčija se je odrekla vsemu atomskemu, termonuklearnemu, bakteriološkemu in kemičnemu orožju. Za protiuslugo so ji obljubili, da bo sodelovala s svojimi oboroženimi silami v NATO (Atlantskem paktu).

Francija bi bila mogla že leta 1958 oskrbeti Zahodno Nemčijo s kakovostnimi letali Mirage-III, toda nemški generalštab je odgovoril z »ne«. Zahodnonemški generali so izjavili, da jih letala za prestrežanje ne zanimajo. Hočejo lovske bombnike, ki so sposobni leteti povsem nizko in uničevati cilje na zemlji. Odločili so se za starfighterje, ker so sodili, da bi jih po ameriški licenci mogli proizvajati tudi sami, in ker so ta letala z ustrežno preureditvijo sposobna vzeti s seboj tudi po eno atomsko bombo, se pravi bombo z jedrskim nabojem.

Toda zahodnonemškim generalom tudi ta letala niso bila dovolj. Vedno odločneje so zahtevali od Američanov, naj jim dajo raketne izstrelke. To sta predlagala tudi poveljnika Organizacije severnoatlantskega pakta v Evropi, generala Norstad in Lemnitzer. Generala Norstada so kmalu potem razrešili. Lemnitzerja pa je Washington opozoril, da more Zahodna Nemčija sodelovati v obrambi Zahoda samo v okviru Atlantskega pakta (NATO). Zato naj ne zahteva nobenega novega orožja.

Toda Zahodna Nemčija se kljub temu ni odpovedala vsem jedrskim težnjam. Medtem ko izjavljajo Združene ameriške države, da so proti slehernemu širjenju atomskega orožja, prodajajo velika ameriška podjetja, kot sta na primer Westinghouse in General Electric, po vsem svetu jedrske centrale. Te centrale omogočajo proizvodnjo obogatenega plutonija, s tem pa tudi uresničitev zares težke stopnje pri izdelavi jedrskega orožja.

Zahodna Nemčija ima v Karlsruhu in Jüllichu dve pomembni atomski centrali. Vzhodnonemški atomist Fuchs zatrjuje, da pripravljajo zahodnonemški znanstveniki na skrivaj izdelavo atomske bombe z močjo ene megatone (1 milijon ton). To sicer ni popolnoma zanesljivo, res pa je, da ne bi nobena znanstvena ali tehnična ovira preprečila zahodnim Nemcem izdelave atomskega orožja, če bi to želeli. Ena sama ovira je sporazum — kos papirja —, ki so ga Nemci podpisali pred dvanajstimi leti. Toda zgodovina nas uči, da mednarodne sporazume pogosto sklepajo samo zaradi tega, da bi jih pozneje prekršili.

Zahodnonemški generali niso izgubili upanja, da bodo nekega dne prišli do atomske bombe. Kot vedno je njihova igra tudi tokrat več kot zgolj nevarna.

. . . in pri nas v Avstriji

ESESOVEC LEOPOLD LANZ — 10 LET ZAPORA

V torek, 6. decembra, je bila v dunajski »Sivi stavbi« (Graues Haus) porotnega sodišča izrečena obsodba nekdanjemu esesovskemu podoficirju in nadzorniku koncentracijskega taborišča Treblinka. (Naš list je o procesu že poročal 17. novembra.)

Kazen se glasi: deset let najstrožjega zapor. Leopolda Lanza je porotno sodišče spoznalo v vseh bistvenih točkah za krivega umorov. Dodatna vprašanja, ali je obsojenec vršil umore po ukazu, so porotniki vsakikrat enoglasno zanikali.

Leopold Lanz, sedaj 56 let star, ki je doma iz Klosterneuburga, je po poklicu mizar. Že dolgo poprej, preden so vkrakale Hitlerjeve nemške vojaške sile v Avstrijo, je vstopil v esesovski oddelek, kasneje pa je bil premeščen v vzhodna področja Evrope, toda bil je kmalu izločen iz bojujoče se trupe in končno prišel v koncentracijsko taborišče Treblinko na Poljskem. Esesovski podoficir Leopold Lanz je bil kmalu kot paznik in vodja delavnic strah in trepet zapornikov.

V sedmih točkah ga je obtožnica dolžila, da je zakrivil številne umore v koncentracijskem taborišču Treblinka in nekaj v poljskem kraju Kosovo. Jetnike so streljali, pobijali, do smrti pretepali, obešali ali utapljali, pri tem pa je sodeloval tudi Leopold Lanz. V treh točkah obtožnice so dunajski porotniki Lanza oprostili, med njimi je bilo v eni točki rečeno, da je neko nosečo ženo z brcami umoril.

V vseh drugih primerih pa so porotniki Lanzo spoznali za krivega množičnih umorov in ga obsodili na deset let najstrožjega zapor.

Značilno pri tej obsodbi je bilo dejstvo,

da so bili porotniki v vseh primerih soglasno za »ne«, kjer je bilo dodatno vprašanje, ali je moral Leopold Lanz vršiti umore pod silo razmer, to je po ukazu.

Pri sodnem postopku je porotno sodišče upoštevalo nekatere olajševalne okoliščine: njegovo dobro obnašanje v dobi dvaindvajsetih let, njegovo preproščino in pa tedanja oblast policijske države. Nasproti temu pa so ga oteževali: množični zločini, da so morale žrtve umreti ponajveč po mučenju.

Predsednik sodišča dr. Leithe je po sodbi izjavil, da je bila kazen odmerjena upoštevajoč ozirom, da čas celi rane.

Leopold Lanz je vložil ničnostno pritožbo.

DR. BOCK V MOSKVI

Podkancler in trgovinski minister dr. Fritz Bock, ki je bil 8. in 9. decembra v Moskvi, je po vrnitvi preteklo soboto izjavil, da so potekali gospodarski pogovori v sovjetskem glavnem mestu »prav zadovoljivo«. Bistveni pogovori so se sukali okoli sovjetske želje po zvišanju avstrijskega nakupa strojev in vprašanja plinskega cevovoda iz Sovjetske zveze preko avstrijskega ozemlja v Italijo.

Kar se tiče povišanja uvoza sovjetskih strojev, so na avstrijski strani ugotovili, da sovjetska ponudba ne zadostuje, na drugi strani pa ni zadostnih storitvenih delavnic za te. Kolikor časa pa teh ni, bo komaj možno zvišati avstrijski uvoz sovjetskih strojev.

Blagovna izmenjava Avstrije s Sovjetsko zvezo ima danes aktivni pribitek več milijonov dolarjev. To pa bi se lahko, je naglasil dr. Bock, do konca tega leta še spremenilo. Sovjetska zveza je pri najnovejših pogovorih brez ovinkov pojasnila, da je za-

SLOVENC

doma in po svetu

Stoletna Slovenka

V Ljubljani je v ponedeljek, 5. decembra, obhajala stoto obletnico svojega rojstva Marija Jagodič. Žena je pri teh letih še presenetljivo dobrega zdravja, tako da še redno bere in tudi rada prepeva. In to tiste viže, ki jih danes vobče ni več slišati. »O, naša mama je zdaj zmerom vesela, da, celo energična,« je povedal njen sin Simon, ki je zdravnik in zadnjih dvajset let kar najlepše skrbi zanjo. Nemara gre zasluga za Marijin visoki jubilej vprav njemu.

»Jagodičeva mama se je rodila na Pohorju, kamor je pribežal njen ded takrat, ko so na Gorenjskem novačili za Napoleonovo vojsko. Poročila se je leta 1889 in rodila pet otrok; eden je umrl že v otroških letih. Najlepše trenutke je doživljala, ko je spoznala svojega Franceljna, najhujše pa, ko je bil njen sin Franjo na fronti. Mož ji je umrl tik pred drugo svetovno vojno. Vnučkov pa nima ravno veliko, samo pet. Njen konjiček je vedno bil potovanje, zdaj pa seveda ne more nikamor več. Pač pa se zelo rada spominja dogodkov iz svojih mladih let, o katerih nam prej sicer ni nikoli govorila. Kakor da bi ji spomin na tista leta zdaj nenadoma močno zaživel, so povedali njeni otroci.

Uspeh dirigenta Antona Nanuta

Prvi nastop z Beograjsko filharmonijo je slovenski dirigent Anton Nanut, ki sicer redno deluje v Dubrovniku, uspešno opravil. S pianistom Nikito Magalovim, Rusom po rodu in profesorjem na konservatoriju v Ženevi, je izvedel dva klavirska koncerta Franca Liszta, sam pa je interpretiral še Prefudije in II. rapsodijo istega skladatelja. Izredno pohvalne kritike, ki sta jih prinesla Borba in Politika, dajejo upanje, da se bo dirigent Nanut še pojavil na beograjskih koncertnih odrih.

Slovenec — dr. Bohte dobil Stevensonovo štipendijo

Asistent na inštitutu za mednarodno pravo v okviru pravne fakultete v Ljubljani dr. Borut Bohte je uvrščen med prvih devet kandidatov, ki bodo dobili štipendije »fondacije Adlai E. Stevenson« v okviru inštituta UNITAR. Vest o tem izboru je sporočil direktor inštituta UNITAR Gabriel de Charbossier. Šest štipendistov je iz Afrike, Azije in Latinske Amerike, trije pa iz Evrope in Amerike. Prošnje za štipendije je vložilo 200 strokovnjakov iz 65 držav.

Slovenski operni umetniki v Italiji

Ljubljanska Opera, ki je dobro znana tudi celovškemu občinstvu, je dobrodošel gost v Trevisu, kar dokazuje ponovno povabilo v to italijansko mesto. Opera se je na svojem tretjem potovanju predstavila z B. Smetane »Prodano nevesto«. Umetniki so nastopili 25. in 27. novembra. V glavnih vlogah so peli izmenoma, prav tako kakor v domači hiši, solisti Vilma Bukovčeva, Rudolf Franci, Zlata Ognjanovičeva, Ladko Korošec, Rajko Koritnik, Ljubo Kobal, Gašper Dermota in drugi. Dirigiral je Rado Simoniti, režiser pa je bil Ciril Debevec. Ansambel je priredil v Trevisu tudi instrumentalno-vokalni koncert. Čisti dohodek s te predstave so namenili poplavljenecem ob nedavni povodnji v Italiji.

Umrla dramska igralka Angela Rakarjeva

Nedavno je umrla v Ljubljani Angela Rakarjeva, dolgoletna članica Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani, pozneje članica Slovenskega gledališča v Trstu.

Pokojna dramska umetnica je na ljubljanskem in na tržaškem slovenskem odru izoblikovala vrsto nepozabnih komičnih in karakternih vlog in je s svojim delom prispevala pomemben delež k razvoju slovenske gledališke umetnosti.

interesirana na izenačenju trgovinske bilance.

Vprašanja sporazuma med Avstrijo in Evropsko gospodarsko skupnostjo (EWG = EGS), kot je podkancler izrečno poudaril, v pogovorih vobče niso omenjali. Sporočila o tem niso objavili nobenega.

Zastopstvo 21 avstrijskih industrijcev in trgovcev, ki so spremljali dr. Bocka v Moskvo, se je razgovarjalo s sovjetskimi gospodarskimi razgovori. Predsednik industrijskega združenja Mayer-Gunthoff je označil potovanje kot uspeh; imeli so mnogo priložnosti navezati nove stike.

Spomladi prihodnjega leta bo potoval zvezni kancler dr. Klaus v Sovjetsko zvezo, razen tega je predviden tudi uradni obisk zveznega predsednika Jonasa. Seveda bo potrebno za oba naša državnika določiti še točen datum njunih obiskov v Sovjetski zvezi.

Slovensko gledališče iz Trsta — v Celovcu

Na praznik, 8. decembra 1966, je na povabilo Krščanske kulturne zveze gostovalo v celovškem Mestnem gledališču Slovensko gledališče iz Trsta. Pri polno zasedeni dvorani je predvajalo z velikim uspehom „Kmečki revkijem“ in „Vinsko žalostno z alelujo“. Pred predstavo sta izmenjala pozdrave predsednik KKZ prof. dr. Pavle Zablatic in ravnatelj Slovenskega gledališča v Trstu prof. Rado Ravbar.

Iz spremne besede izvemo, da sta obe predvajani deli nastali že pred desetimi leti na pobudo tržaškega Slovenskega gledališča, »ki je dalo dragoceno in izvirno idejo, da bi bilo potrebno poživiti stara gledališka ali za gledališko obdelavo primerna besedila, ... ki smo jih tako po nepotrebnem zanemarili. Mislim na Drabosnjaka, celo na Dalmatina (biblija), ki bi iz njega lahko potegnili marsikatero dramatično zgodbo (Job, David) ...« (prof. Mirko Mahnič).

Kar se tiče ideje, naj spomnim, da je za poživitev zlasti Drabosnjakovih del marsikaj storil že pred vojno prof. dr. N. Kuret v okviru Ljudskega odra v Ljubljani. Po vojni pa se prav na Koroškem sam predsednik KKZ prof. dr. Zablatic veliko trudi z raziskovanjem Drabosnjakovega dela. Pa to le mimogrede.

Obe predvajani igri je napisal prof. Mirko Mahnič: dve originalni, v slovenskem

RAZSTAVA V »GALERIJI 61«

V »Galeriji 61« v Celovcu so včeraj, 15. decembra odprli razstavo del slikarja Hokeja, Krawagne in našega rojaka Valentina Omana ter kiparja Kedla. Pri otvoritvi so bili navzoči umetniki osebno.

Razstavo, ki bo odprta do 20. januarja 1967, lahko obiščete od ponedeljka do petka od 16. do 19. ure.

leposlovju — kolikor vem — edinstveni odrski deli. Obe igri imata dve posebnosti. Prva je ta, da jima je besedilo vzeto iz ljudskih pesmi, kakor jih je v začetku tega stoletja zbral in izdal prof. dr. Karel Štrekelj. To daje obema igrama neko častitljivo starinskost in — kar je še več — klenost, odrezavost in ne nazadnje globino, saj črpa iz pravira, iz ljudske modrosti. Ker je ta beseda bila zapisana in govorjena v narečjih, je to obema deloma dalo še posebej pečat prvotne pristnosti.

Druga posebnost so neke vrste miselni »ostinati«, da se glasbeno izrazim. Pisatelj, se zdi, rad uporablja glasbene izraze, oziroma glasbena izraževalna sredstva. V glasbi pomeni ostinato kratko glasbeno misel, ki jo skladatelj v skladbi večkrat (trmasto) ponavlja in nad njo gradi nove glasbene domisleke. Take idejne ostinate, trmasto ponavljane misli, ponavlja v obeh delih pisatelj. Naj omenim dva glavna primera: »Jezus je naš ta zadnji trošt«, misel, ki jo stalno ponavlja skupina mrtvih v K. revkijemu; in pa »Nikoli vesel, prah in pepel«, misel, ki jo tako in lahko varirano ponavlja Smrt v Vinski žalostni. Pisatelj doseže s temi ostinati zelo lepe učinke.

Od obeh del je kmečki revkijem krajši, pa tudi enotnejši in močnejši. Morda je najti vzrok v tem, kar nam pisatelj sam pove: da je dve tretjini verzov njegovih. To celotnemu delu ni v škodo, marveč v korist: zdi se, da je pisatelj znal zadeti ton in občutje ljudske pesmi in vse prelil v celoto. Saj pri predvajanju dela skoro ni čutiti razlike med njegovimi in ljudskimi verzji.

Tudi kompozicijsko je K. revkijem odličen: dva prizora na pokopališču — prvi nad zemljo, drugi v zemlji. Nad zemljo — pogreb: ponesrečeni kmet se poslavlja od vsega, kar za vedno zapušča. Izredno lepo izpeljano! Prizor v zemlji pa da psihološko analizo — dejal bi — trenutka smrti: ponesrečenec je z vsakim vlaknom svojega bitja zapleten v življenje: »Živeti, oja, peti, oja ...« Trije drobni prikazi to še posebno nakažejo: hrzanje žrebca, vrisk in pesem vaških fantov, žena na grobu. Vse to v trenutku zapustiti! Upornika pouči, ukroti in k večnemu počitku spravi — mati! Zopet neprekosljivo zasnovana, izdelana in podana materina beseda ... »Zdaj nisi drevo, si seme! ... Vsak od zmeraj za zmeraj živi ...«

Igralsko je bil K. revkijem v vsakem oziru odlično podan — skupinsko in posamično. Posebej je treba omeniti odlično igro

glavnih oseb — mrtvega kmeta (Jožko Lukež) in matere (Leli Nakrstova).

Druga je bila na sporedu »Vinska žalostna z alelujo«, simfonična igra, sestavljena po ljudskih pesmih. Osnovna misel ji je veliki problem človeštva in človeka, »dramatičen spopad med človeško žalostjo, stisko in strahom na eni ter radostjo, sprostitvijo, in pogum na drugi strani«, kot pove pisatelj sam. Pisatelj imenuje to igro simfonično: velika skladba za orkester — simfonija sestoji redno iz štirih delov (stavkov), ki se med seboj ločijo po osnovnem razpoloženju: nekateri so veseli, drugi žalostni, nekateri razmišljujoči, drugi brezskrbni. Tako tudi ta igra: prvi del je zelo bridko žalosten (molto grave). Osrednja misel in postava tega dela je posebej Smrt, ki stalno in vsakemu ponavlja: »Nikoli vesel, prah in pepel!« Na svetu ni stalne radosti. — Drugi del je noro vesel (allegro): Kuret dopoveduje možem, da je treba v vinu potopiti vse skrbi in težave življenja in — vse pridobi zase. Sredi pijanske norije pa se zopet oglasi Smrt z neizprosno trdim »Nikoli vesel!«. Kurent zgine, stiska vseh pa je še večja in vsi v pijanosti zaspijo.

V tretjem delu (andante = stopaje) pride mimo Kristus s križem; ko je že mimo, se možje zbude in spoznajo: trpljenje je nujno povezano z življenjsko potjo vsakega — in se odpravijo »na spokorniško romanje, na trdo pot življenja, da dotrpijo pasijon, ki jim je odmerjen«.

Četrty del je zamišljen kot razplet življenjskih vozlov, povečanje — veličastno radostno (maestoso). Marija v spremstvu angelov prinese kelih rajskega vina — tri kaplje Jezusove krvi —, ki »nam trošt deli«, »ki ga je ustvaril Bog v veselje svojih otrok«. Ko ga vsi romarji pijo, naznani zmogostni Kristus veliko življenjsko resnico, »da je ob trpljenju zmeraj tudi velika radost: »Če kdo hoče zveličan biti, more na križu smrt storiti.«

To je zasnova. Gotovo lepa in posrečena. Izvedba pa manj: ni čutiti tiste homogenosti, zlitosti kot v Kmečkem revkijemu. V besedilu je preveč očitna kompilacija, nanižnost tekstov ljudske pesmi.

Igralsko je bila podana »Vinska« v različnih delih različno. Dober je bil prvi del,

le Smrti bi morda bolj pristajalo nekaj več statičnosti prav zaradi ponavljajočega se refrena. — Manj prepričljivo sta bila podana srednja dva dela. Kurenta bi si želeli bolj živega, da bi tudi zavriskati znal, pa tudi zvodljivega! Ali ta prizor ne bi pridobil s primernim pevskim vložkom? In potem prehod iz drugega v tretji del — preobrat, prehod iz pijanosti na spokorniško romanje, ali ni bil premalo prikazan, komaj nakazan?!

Zadnji del je bil zopet na višku — Marija z angeli in Kristus — odlični, nekoliko manj možje.

Občinstvo v polno zasedeni dvorani je nagradilo tržaške igralce z dolgotrajnim ploskanjem. Mnogim se je predstava kar prekratka zdela. Pa je res škoda, ko so igralci tolikšno pot naredili, da nam niso prikazali še n. pr. Vojaški mizerer, ki, se zdi, je pisatelju še posebno pri srcu, kot je mogoče razbrati iz spremne besede.

Režijo obeh iger je imel pisatelj. Njegovo dobro roko in izvirno domiselnost je bilo posebno čutiti v prvi igri. Naj omenim samo drobec: »tjihho« z ostrim dolgim »h«, kakor ga je skupina mrtvecev večkrat tako učinkovito ponovila.

Glasbo je za obe igri prispeval Marjan Vodopivec. Pevski vložki so bili dosti skromni in manj izraziti. Originalni in učinkoviti pa so bili instrumentalni vložki, čeprav večinoma skopi, včasih samo kak motiv, redko daljši stavek v komorni zasedbi. Škoda pa, da je bila reprodukcija ponekod pomanjkljiva. Kajpada so mnogi pričakovali več glasbe: zavedel jih je izraz »simfonična« igra.

Odrski prostor je za obe igri smotno uredil ing. Molka.

To gostovanje Slovenskega gledališča iz Trsta v celovškem Mestnem gledališču je bilo za nas koroške Slovence kulturni dogodek prvega reda. Moremo ga uvrstiti med letošnja tako uspešna gostovanja umetniških skupin iz Ljubljane: Radijskega orkestra, Akademskoga pevskega zbora in Filharmonije. Čestitamo k uspehu Tržačanom! Pa tudi Krščanski kulturni zvezi, ki je to tvegala v tako neugodnih vremenskih razmerah.

To uspelo gostovanje iz Trsta je bilo prvo. Naj ne bi bilo zadnje! Dr. F. Č.

V SLOVENJ GRADCU SVETOVNA LIKOVNA RAZSTAVA POD GESLOM:

Mir, humanost in prijateljstvo

Med nagrajenci tudi koroški slikar Werner Berg

V soboto, 10. decembra, so v majhnem mestecu v Sloveniji odprli mednarodno likovno razstavo »Mir, humanost in prijateljstvo med narodi«.

Mnogi likovni umetniki — 200 po številu iz 40 dežel — se je odločilo, da pošlje svoja dela v ta kraj, za katerega doslej mnogi niso niti vedeli, da je na zemljevidu, in svobodno, vsak na svoj način, so izpovedali svojo pripadnost ideji miru in človečnosti.

Dopolodne je bila najprej slavnostna seja občinske skupščine Slovenj Gradca, na kateri so prebrali obrazložitev predloga za razglasitev šestih umetnikov za častne občane Slovenj Gradca ob 800-letnici tega mesta. Tu je bilo rečeno, da so likovni umetniki s svojim udejstvovanjem, sodelovanjem in s svojim vplivom in ugledom mnogo pripomogli, da je postal Slovenj Gradec ugledno mesto tako v Jugoslaviji kot v svetu. Predsednik mestne skupščine je nato prebral sklep o podelitvi naslova častnega občana Avstrijcu, sedaj že 37 let na Koroškem živečemu slikarju Wernerju Bergu, ruskemu kiparju Ossipu Zadkinu (živi v Parizu), britanskemu kiparju Henryju Mooru iz Londona, Božidarju Jakcu, akademskemu slikarju iz Ljubljane, Krstu Hegedušiču iz Zagreba in Petru Lubardiju iz Beograda.

Vsi ti umetniki so tako ali drugače prispevali za ugled Slovenj Gradca v svetu. V imenu častnih občanov sta se za priznanje zahvalila Krsto Hegedušič in Božidar Jakac, ki je dejal, da so vprav umetniki bili zmerom tisti, ki so povzdignili svoj glas proti krivici in proti vsem vojnam. Pristavil je še, da je sedaj Slovenj Gradec postal mesto, ki je poneslo v svet zastavo hotenja po miru.

Predsednik občinske skupščine je po tej

slovesnosti izročil še dve visoki odlikovanji zaslužnima kulturnima delavcema Slovenj Gradca, č. g. Jakobu Sokliču, mestnemu župniku Slovenj Gradca red zasluge za narod s srebrno zvezdo za njegovo kulturno prosvetno delo v mestu ter red dela z zlatim vencem prof. Karlu Pečku, ravnatelju Umetnostne galerije v Slovenj Gradcu, ki ima za razstavo »Mir, humanost in prijateljstvo med narodi« ter vobče za razvoj likovnega življenja v mestu izredne zasluge. Častnim občanom mesta in obema odlikovancema je čestital tudi predsednik slovenske vlade.

Zvečer istega dne pa so svečano odprli svetovno likovno razstavo »Mir, humanost in prijateljstvo med narodi« in istočasno izročili namenu novo umetnostno galerijo.

Slavnosti je prisostvoval tudi Aly Khalie, direktor informacijskega središča Organizacije združenih narodov v Beogradu kot zastopnik glavnega tajnika U Tanta.

Za uvod je orkester Slovenske Filharmonije — umetniški ansambel, ki smo ga imeli priliko slišati in občudovati pred enim mesecem v Celovcu — pod taktirko Boga Leskovića zaigral »Kralja Matjaža« Matije Bravničarja.

Predsednik občinske skupščine Slovenj Gradca je na kratko pozdravil goste in prebral pozdravni brzojavki Ossipa Zadkina iz Pariza in Henryja Moora iz Londona. Brzojavko je poslal tudi koroški deželni glavar.

Nato je spregovoril Aly Khalie kot zastopnik U Tanta, ki je naslovil na navzoče več vzpodbudnih besed. Slovenski oktet je zapel nekaj Gallusovih pesmi.

Gostje so si zatem z zanimanjem ogledali 210 razstavljenih likovnih del iz 40 dežel. Okoli sto stvaritev bo ostalo v Slovenj Gradcu, ker so jih umetniki podarili galeriji.

Hiša pohištva

Kaltenhauser

Bleiburg-Pliberk, Loibacher Straße

MOJI RAZSTAVNI
PROSTORI V AM
KAŽEJO

Ave spalnice
Sleepy oblaznjeno po-
hištvo EWE, vstavljene
omare in kredence po
nizkih cenah in ugod-
nih obrokih.

BREZPLAČNA DOSTAVA IN DOBER STROKOVNI NASVET

BOŽIČNA RAZSTAVA V UMETNIŠKEM DOMU

V Domu umetnikov v Celovcu je tačas odprta božična razstava Umetniškega društva za Koroško. Razstava je odprta do 23. decembra in si jo morete ogledati vsak dan od 14. do 19. ure, v nedeljo pa od 9. do 12. ure in od 14. do 19. ure.

Literarni nastop slovenskih pisateljev

Pred kratkim je bil v rimski Casa di cultura prvi nastop slovenskih pisateljev, ki pomeni tudi prvi neposredni stik naših pisateljev z italijansko publiko. Nastop je na pobudo komisije za zveze s tujino pri Društvu slovenskih pisateljev organizirala prevajalka Valentina Cesaretti. Casa di cultura je dala na razpolago prostore in recitatorje. Večer je odprl Ciril Zlobec s kratkim predavanjem o slovenski literaturi, nakar je Janez Menart bral svoje pesmi v prevodu Giacomina Scottija z Reke, Ciril Kosmač pa svoje novele v prevodu prevajalke Valentine Cesaretti. Večer je zaključil Ciril Zlobec, ki je bral svoje pesmi v lastnem italijanskem prevodu. Podoben nastop so imeli slovenski pisatelji v Milanu. Pisatelji so se dogovorili, da pride v Ljubljano spomlad tričlanska skupina znanih italijanskih pisateljev.

Magna charta za učitelje

Pod pokroviteljstvom UNESCO (Organizacija združenih narodov za vzgojo, znanost in kulturo) in mednarodnega Delavskega urada so pred kratkim v Parizu sodelovali »magna charta« (velika listina svobode) za učitelje, po kateri naj bi dvignili socialno življenjsko raven in raven vzgoje.

Zastopstvo osemdesetih držav se je izreklo za ta sklep. Seveda ima ta »magna charta« le bolj teoretični pomen kot praktični, kajti ta uredba nima nobenih obveznosti za vlade posameznih dežel.

Med točkami dokumenta »magna charta« najdemo: izbiro poklica, izobrazbo, poklicno življenjsko raven, socialno zaščito, pravice in moralna odgovornost učiteljev, disciplinska vprašanja, plače, pravico štrajka, delovni čas in splošne delovne pogoje.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

PETEK, 16. decembra, ob 20. uri: Paganini, opereta Franza Lehara; zaključna predstava za uslužbenca dežele Koroške.

SOBOTA, 17. decembra, ob 19.30: Dug Barry, opereta Millöckerja-Mackebena.

NEDELJA, 18. decembra, ob 15. uri: Hänsel und Gretel (Janko in Metka), opera Engelberta Humperdincka, gostuje baritonist Rolf Polke iz Gradca; 7. predstava za GWK-nedeljo in 6. predstava za podeželski nedeljski abonma.

PONEDELJEK, 19. decembra, ob 10. uri: Janko in Metka (Hänsel und Gretel), zaključna predstava za šolarje.

V TOREK, 20. decembra, je gledališče zaprto.

SREDA, 21. decembra, ob 19. uri: Henrik IV., drama Luigijs Pirandella; 3. predstava za mladinski B-abonma.

ČETRTEK, 22. decembra, ob 10. uri: Janko in Metka (Hänsel und Gretel), zaključna predstava za šolarje. — In isti dan zvečer ob 19.30: Die großen Sebastians, vesele igra Howarda Lindsaya in Russela Crouseja; 10. predstava za D-abonma in GWG-četrtek; 8. predstava za GWK-četrtek.

† Zdravnik dr. Jože Glantschnig

Zopet je zapustil svoje rojake dober in značajan Slovenec in šel v večnost po plačilo.

V slovenskem oddelku celovškega Radia so v sredo, 7. decembra, zjutraj zaman čakali na g. doktorja Glantschniga. Začudenost so se spraševali, zakaj ga ni k snemanju ene izmed njegovih priljubljenih zdravniških oddaj? Ker ga le ni bilo — g. doktor je bil zmerom točen — se jim je čudno zdelo, kje se tisto sredo tako dolgo zadržuje. Zato so osebno povprašali na njegovem domu. Tu je njegova soproga vsa obupana pripovedovala, da je njen mož v sredo, zgodaj zjutraj, umrl za srčno kapjo. Povedala je dalje, da je rajnemu postalo v torek, 6. decembra, nenadoma slabo in da so ga prepeljali z rešilnim avtom na njeno željo v celovško splošno bolnišnico, ker je tam znanec zdravnik-specialist za srčne operacije. Rajni pa si je pravzaprav osebno želel, da bi ga dali v sanatorij Maria Hilf.

Potem ko je prejel še pri polni zavesti v sredo zjutraj svete zakramente, je za večno v miru zaspal.

Pokojni dr. Jože Glantschnig se je rodil 11. marca v Črni pri Prevaljah na Koro-

SREDIŠČE NADALJNJEGA POKLICNEGA SOLANJA KOROŠKE:

Otvoritev „Zavoda za gospodarsko pospeševanje“ v Celovcu

V soboto, 3. decembra, so v Celovcu svečano otvorili novo gospodarsko poslopje WIFI (Zavod za gospodarsko pospeševanje). Prvotni stroški za gradnjo tega tako važnega gospodarskega zavoda, v katerem se nahaja 16 delavnic z 270 delovnimi mesti, 15 sodobno urejenih učilnic in upravnih prostorov s 650 sedeži, velika dvorana, ki bo služila različnim namenom za prireditve, šteje 250 sedežev in pa še manjša predavalnica z 90 sedeži, so znašali 43 milijonov šilingov, vendar se bo ta vsota, ko bo vse izgotovljeno, zvišala na okrog 50 milijonov šilingov.

»Zavod za gospodarsko pospeševanje« spada v področje Koroške trgovske zbornice in služi poklicnemu nadaljnjemu šolanju naraščajočega koroškega gospodarstva.

V popolnoma zasedeni veliki dvorani novega poslojpa je predsednik Trgovske zbornice dipl. ing. Werner Pfriemer pozdravil odlične goste, med njimi škofa ddr. Jožefa Köstnerja, kmetijskega ministra dipl. ing. dr. Schleinerja, deželnega glavarja Hansa Simo in druge. Predsednik Pfriemer, kurator (oskrbnik) Zavoda za gospodarsko pospeševanje, trgovinski svetnik Tibor Jermendy, predsednik Zvezne trgovinske zbornice ing. Sallinger, so v svojih govorih naglasili pomen in zmožljivost Zavoda za koroško gospodarstvo.

LIBUČE (Vesele poroke)

Preteklo leto je bilo pri nas v znamenju poročnih slavlolokov. Zadnja nedelja v tem cerkvenem letu, po naše: »Pušlja nedelja« je zaključila to lepo sezono »ojetih in šranjanja«.

Dolgo smo čakali, kdaj se bodo »zrušili« (zgilali) naši zreli ženini in hrepenče neveste. Dolgo so izbirali, zato pa dobro izbrali in neveste so se za prave ženine odločile! Da odločata pri tem srce in pamet, je naravni red. Vodniki naj jim bodo pa še vernost, značajnost in zvestoba, zvestoba do groba.

Torej, dragi bralci, pozor! Oklicali vam bomo v drugič ali pa že v tretjč naše mlade zakonce, ki danes že srečni gnezdiijo v toplih domovih. Ker smo zamudili čas, da bi o poročnem slavlju posameznih parov poročali, pa bomo sedaj, ko vidimo, da so vsi zdravi in zadovoljni pod varno streho, naznanili svetu, kdo se je odločil za sladki, a obenem težki zakonski jarem.

Najbolj korajžna je bila Bokrovtova Marička, ko je v mrzlem januarju odšla iz sončnih Grabel nekam v lep dom ob Vrbskem jezeru. Njen mož je Hanzej Klančnik.

V februarju je bila poroka Hieronima Berchtolda z Dorotejo Konič — Borovlje — Senčni kraj.

V aprilu sta se poročila Lipej Mandl iz Podkrajja in Marija Vančej iz Lokavice. Nato je Francej Skutl odpeljal Sonjakovo Gerto iz Libuče h Gradišniku v Sentjurske hribe pod Peco. Isti dan sta imela poroko še Francej Košutnik iz Ponikve in Ida Marko iz Pliberka.

V lepem maju sta imela poročno slavje Jelenov Stanko iz Zgornjih Libuč s Katico Visočnik — Mohoborovo izpod sončne Šmarjete. Katica sedaj ve, da je v Libučah tudi dovolj sonca za srečo v zakonski skupnosti. Pri Jelenu, ali pd. Volinu je dom, iz katerega izhajajo spoštovani možje — doktorji — iz prvega reda, iz drugega pa pridni študentje. S tem zgledom ima tretji rod lepo začitano pot in vemo, da se je mladi par zaveda. Pri našem Svetem Andreju je imel 8. maja poroko Župejev Tomej in Osrbanova Lizika, oba iz Libuč. Pri poročni maši je igrala libuška godba. Dolg sprevod svatov se je nato zvil k Marinu na veselo ženitovanje.

Tomej in Lizika imata lep, urejeno dom ob potoku Črne, kjer še stoji stari, zidani mlin. Le škoda, da je mlinski kamen popolnoma okamenel in več ne melje. Kot otroci smo pred več desetletji radi vozili v župejev mlin žito za moko in proso za igli-

Gospodarski referent Koroške deželne vlade dr. K n a u s je pojasnil nujnost ustanovitve takega gospodarskega zavoda in svoja izvajanja utemeljil z dejstvom, da je neprestano nadaljnje šolanje samostojnih poklicev vseh gospodarskih vej za uspešni obstoj v naraščajoči tekmi neobhodno potrebno.

Deželni glavar Sima je v svojem govoru opozoril, kako si dežela prizadeva pospeševati in krepi koroško gospodarstvo. Odločilni činitelj v gospodarskem življenju sta poklicno nadaljnje šolanje in čim boljša izobrazba delodajalcev in delojemalcev.

Kot zadnji slavnostni govornik je kmetijski minister dr. Schleinzer izročil pozdrave in najboljše želje zadržanega podkanclerja in trgovinskega ministra dr. Fritza Bocka. Dipl. ing. Schleiner je med drugim dejal, da uživajo zavodi za gospodarsko pospeševanje zbornic obrtniškega gospodarstva velik ugled in priznanje daleč preko meja Avstrije. Brez pretiravanja bi lahko rekli, da so postali ti zavodi središče gospodarskega napredka pri nas.

Otvoritveno slavnost pa je polepšal nastop orkestra celovškega Mestnega gledališča, ki je pod taktirko ravnatelja konservatorija Norberta Artnerja zaigral »Simfonijo št. 37«, Wolfganga Amadeusa Mozarta.

če. Stari mlinar — Župejev dedej je še mlal moko, ki je dala polno vrednost hlebu, hleb pa moč sosedu. Starega mlinskega koleša ni več. Ko ob neurjih naraste Črna, njeni valovi buče iščejo to mlinsko kolo vzdolž potov, pregrad, čez blekovša, mimo hiš doli med žitna polja hiteč, da napravijo mala jezera in škodo.

Torej, Lizika in Tomej, ohranita, kakor mi tudi vidva lep spomin na stari, dobri dedejev mlin.

28. maja sta se poročila Alfred Keuschning iz Gonovec in Pepka Skrube iz Libuč. 29. maja pa Foltej Čebul iz Šmihela z Milko Grilc — Tončev iz Sentjurja, kjer je bila v cerkvi na hriščku poroka. Poročil ju je g. župnik Čebul, ženinov stric.

V juniju je bila v libuški cerkvi poroka Lojzke Valentar. Njen ženin Edgar Felder nam jo je odpeljal na Predarlško (Vorarlberg).

15. julija je bil dan poroke Jakoba Pliberschnig (Gattersdorf) z Ingo Lužnik iz Borovja.

Dieter Hlebec iz Podkrajja je poročil Frideriko Auguštin iz Derveše vesi in sicer 17. avgusta.

V septembru so svatje in prijatelji napolnili libuške cerkev, da so bili pričr poroki Hermana Čika — Kušejevega iz Libuč, in Angele Kert, Stravnikove iz Suhe. Saj poznate Hermana in vsak se ga razveseli, ko prinaša razveseljivo, no — včasih pa tudi

Slovenski izobraženci in visokošolci imajo v torek, 27. decembra, v Mohorjevem domu v Celovcu svoj dan duhovne obnove. Premišljevanja o temi »Koncil in izobraženci« uvede skupna sv. daritev, predviden je tudi razgovor. Pričetek ob 8. uri, opoldne skupen obed, razhod ob 16. uri.

nesrečno pošto. Nevesta je bila pri grofu Turnu kot izvrstna kuharica in je vedela, da gre ljubezen skozi želodec. Poročni obred je opravil g. dr. Skuk, ženinov bratranec. Poročno mašo je še olepšalo petje pliberškega cerkvenega zbora pod vodstvom g. prof. Miheliča. Herman je basist tega zbora.

Herman in Angela imata ličen domek v Derveši vesi in upamo in želimo, da jima bo ta dom napolnjen s pesmijo trajne sreče.

V oktobru je bila poroka Jožefa Lay z Marijo Stefic. Oba iz Derveše vesi.

Še v oktobrskih sončnih dneh je zrasel na potu ki vodi čez mostič k Hartmanu, z venci in belimi trakovi ozaljšan slavlolok. Vesela hojset bo, smo vedeli. Anzej pa je svojo izvoljenko Komanovo Rozomarijo iz Repelj odpeljal s svati k poročnemu

VABILO

Slovensko prosvetno društvo »Kočna« v Svečah vabi na

K O N C E R T

narodnih in umetnih pesmi, ki bo na Stefanovo, dne 26. decembra 1966, ob pol 3. uri popoldan pri Adamu v Svečah.

Poje moški zbor pod vodstvom prof. dr. Antona Feiniga.

Glasheni vložki pa bodo prireditvev lepo zaokrožili.

IGRE KRŠČANSKE KULTURNE ZVEZE

Krščanska kulturna zveza naznanja, da ima za božič naslednje igre razmnožene, ki se lahko tudi kupijo.

1. Pastirčki pred nebeškimi vrati, božični prizorček z rajanjem.

2. Sveti Trije kralji, otroški prizorček.

3. Sveta noč, božična igrca s petjem v dveh slikah.

4. Petrkove poslednje sanje, božična povest v štirih slikah.

5. Henrik gobavi vitez, božični misterij.

6. Slava Bogu na višavah, igra v enem dejanju.

7. Pastirci in kralji, božična igra s petjem v treh dejanjih.

8. Pastirca Barbika in sv. večer, dramaska igra v treh slikah.

9. Sveta noč v zvoniku, igrca v enem dejanju.

10. Betlehem, božične slike z deklamacijami.

Osmošolci 8. a) Slovenske gimnazije v Celovcu vabimo na veselo igro

NAMISLJENI ZDRAVNIK (H. Weigel), ki bo v nedeljo, 18. decembra, ob 20. uri zvečer pri Schwarzlu v Pliberku.

slavlju v Marijino svetišče na Otoku Vrbskega jezera. Poročni obred je opravil g. Hotimic, prejšnji pliberški kaplan in voditelj farne mladine s podeželja. Anzej je bil večletni, neumorni, požrtvovalni aktivist farne mladine, cerkveni pevec in izvrstni igralec. Zato desna roka g. Hotimica. Zato vemo, da bo ostal aktiven katoliški mož doma in v farnem občestvu, že zato, ker je z nevesto Rozomarijo dobila hiša pridno zastopno gospodinjo, ki bo nadaljevala tradicijo Hartmanovih mamic, držala bo tri stebre — Anzej pa bo glavni steber, kot je bil očka, poškodovan v izseljenstvu in dedej, ki je umrl v bridkem oklepu preganstva. Anzej, prisrčna hvala ti zadržber zglede fantovstva, požrtvovalnega farana in Rozomariji čestitamo k dobrovoljni dekliški milini!

Komaj se je slavlolok na poti proti Hartmanu odmaknil, že so dečle in pobje novega postavili in sicer na pot na desni stra-

Katoliška mladina v št. Janžu v Rožu vabi na ljudsko igro

»ČRNI KRIŽ V GOZDU«,

v nedeljo, 18. decembra, ob 2. uri popoldne v farni dvorani v št. Ilju. Vabljeni!

ni proti Župeju, da je Frida šla skozi ovenčana vrata k poroki s Kolednikovim Pavljem. Rajni očka s sinovi je postavil hišico nad gorsko cesto pod Borovjem. Kakor Toneja in Liziko — je tudi Frida in Pavleja spremljala libuška godba pred poročni oltar in sv. maša je bila zelo poskočna. Župejev Tomej je namreč godec pri domači godbi. Pavle in Frida, oba sta pridna delavca, zato bo lahko raslo blagostanje. Bog daj!

Tukaj naj zabeležimo zakonsko zvezo našega Franceja Pustnika — mladega Kovarča, umetnika v ključavničarski ali »šlosarski« obrti. Nevesto si je pripeljal v novo prizidani dom iz Metlove.

Vedeli smo, da se bo na koncu cerkvenega leta »zrušil« tudi mladi Božič, Anzej Černic. Predolga mu je bila pot iz Libuč v Vovbre, kjer je čakala nanj brhka nevesta Tilka Mesner. Zato jo je pripeljal na svoj lepi dom, kjer si bosta v zakonski in družinski skupnosti gradila in delila srečo. Tako bosta tudi v pomoč ateju in mami, ki sta oba oddajala moči za dobro podlagi novi, mladi družini.

Vsem mladim parom je naša še brezskrbna mladina postavila »okrenčana vrata« zato, da bi skozi nje lahko šli s ponosom, v svetem spoštovanju do zakona, trdni v zaobljubi zvestobe zakonskemu drugu, v upanju, da skozi ta »vrata« res stopijo na srečno, sončno pot. To želimo vsem mladim zakoncem tudi mi prijatelji, sosede in vsi vaščani. Bog vam vsem daj blagoslov in srečo!

Katoliška mladina v št. Janžu v Rožu vabi na ljudsko igro

»ČRNI KRIŽ V GOZDU«,

v nedeljo, 18. decembra, ob 7. uri zvečer pri Tišlerju.

Vabljeni!

škem. Po maturi je šel v Gradec študirat medicino, kajti ta znanost ga je že zmerom zanimala.

Kot vojaški zdravnik je služboval v Ljubljani. Po prvi svetovni vojni je služboval tudi kot vojaški zdravnik v Rogoševcih v Prekmurju. Tukaj je spoznal svojo ženo Charlotta, s katero je živel v zglednem zakonu do svoje smrti.

Naslednje njegovo zdravniško mesto je bilo Murska Sobota, tudi v Prekmurju. Delo praktičnega zdravnika v Murski Soboti pa ga ni več veselilo, zato je odstopil in se preselil na Dunaj, kjer je obiskoval zobozdravniški tečaj, katerega je uspešno dokončal leta 1928.

Kot zobozdravnik se je ponovno preselil v Slovenijo in deloval najprej v Murski Soboti, nato pa na Jesenicah.

Po drugi svetovni vojni je moral okusiti trpljenje izseljenca, zapustiti je moral toliko ljubljeno domovino.

Prišel je v Celovec in tu prevzel zobozdravniško prakso, katero je vršil do svoje upokojitve leta 1951.

V soboto, dne 10. decembra, ob 10. uri dopoldne, se je zbralo na Lastenstraße v Celovcu mnogo njegovih prijateljev in znancev — duhovnikov in laikov, ki so ga cenili kot močno priljubljenega in zelo vernega človeka (bil je član Tretjega reda) in ga pospremili na glavno pokopališče v Trnji vesi (Annabichlu).

Pogrebne obrede je opravil stolni župnik Vögel ob asistenci stolnega kanonika Bugelniga in kapucinskega patra Wolfganga.

Pokojni zdravnik dr. Jože Glantschnig je bil od leta 1956 stalni, marljivo sodelavec slovenskih oddaj radia Celovec, in ga bodo težko pogrešali. Prispeval pa je, zlasti prejšnja leta, tudi za Naš tednik - Kroniko svoje temeljito zasnovane članke iz zdravniške vede in prakse.

Ob izgubi tako blagega, ponižnega in značajnega človeka izreka uredništvo našega lista žalujoči gospe Charlotti iskreno sožalje.

Rajni pa naj počiva mirno v koroški zemlji.

Slava njegovemu spominu!

CELOVEC

Božja služba za Božič

Kakor druga leta bo tudi letos polnočni- ca za slovenske vernike v Celovcu v kapeli provincialne hiše (Viktringer Ring 19). Od pol polnočni naprej priljubljenost za spoved, ob polnočni slovesna polnočna božja služba. Verniki so iskreno vabljeni.

DARUJTE
za tiskovni sklad!

KARL ROJSEK:

Na grobovih sv. Petra in Pavla v Rimu

(6. nadaljevanje)

Kapela, ki je posvečena sv. Križu, se vsa blišči v marmorju, obok pa sloni na desetih stebrih iz porfirja. Ta kapela vsebuje drag zaklad in sicer prave pristne »jaslice«, ki so bile sem pronesene v začetku krščanske dobe. Narejene so iz petih desk in so okovane s čistim zlatom in srebrom, le majhni miniaturni koščki se nahajajo v drugih cerkvah.

Se eno cerkev sv. Petra smo obiskali in sicer na južno-zahodni strani hriba Eskvilina. To prostorno hišo božjo je dala postaviti leta 450 cesarica Evdoksija. Dvajset marmornatih stebrov jo deli v tri ladje. Ima precej lepih oltarjev in slik zlasti pa nagrobnih spomenikov. Veličasten spomenik ima papež Julij II. in kip Mojzesa katerega je ustvarila mojstrska roka nepozabnega umetnika Michelangela; kot živ umotvor je ta kip, saj se mu pozna vsaka žilica na rokah in vsaka poteza na obrazu.

Zanimiva je tudi cerkev sv. Kozma in Damijana, kjer so razstavljene jaslice, ki merijo v dolžino 15 metrov v širino 5 metrov in v višino tri metre. Na njih je upodobljeno vse življenje takratnih prebivalcev. Cerkev ima pa tudi krasne štukature.

Če pa si že enkrat v Rimu ne smeš spustiti iz oči koloseuma. Razvaline tega gledališča, ki je bilo obenem tudi cirkus za krvoločne. Zgradila sta ga v letih 72 do 80 cesarja Vespazijan in Tit. 40.000 Judov je kot sužnji pomagalo pri gradnji tega kolosa. Ko je bil dovršen so trajale slovesnosti in igre sto dni. To ogromno poslopje je bilo jajčaste oblike in štirinadstropno. Po dolgotrajni gradnji je bilo 185, po širini 156 metrov. Stiri velikanska vrata so peljala v predprostor, naprej v notranjost je pa bilo 76 vhodov. Okrog in okrog pa je bilo marmornatih sedežev za 90.000 gledalcev. Tukaj je bilo po legendi umorjenih na tisoče ljudi. Zopet druga poročila pa to zanikajo in pravijo, da so umorili samo dva. Temu mučenju in klanju je napravil konec cesar Konstantin, koloseum pa je ostal še naprej gledališče, ne za smrt, ampak za kulturo še okrog tisoč let. Ko so ga opletili marmornatih plošč, je začel razpadati. Eden najlepših slavolokov je Konstantinov slavolok, ki so ga zgradili Rimljani cesarju v spomin na zmago nad krvoločnim Maksencijem, katerega je ta slavni vladar premagal. Troje vhodov drži skozi ta slavolok, ki je obdan levo in desno z reliefi njegovega življenja, v sredi pa napisna plošča. Tudi Tit ima svoj slavolok, ki pa je dokaj manjši z enim vhodom.

Pravi velikan je tudi Angelski grad, kjer je okrogel mavzolej cesarja Hadrijana in njegove rodbine. Stoji na desnem obrežju roke Tibere. Ta grad je postal lastnina papežev okoli leta 1400 in so tam tudi začasno stanovali. Za časa papeža Gregorija Velikega, leta 590 je tepla Rim strašna

šiba božja, nalezljiva bolezen. Ljudje so padali na ulici, v stanovanju ali na polju kot muhe, bilo je obupno. V tej stiski napove papež Gregorij spokorno procesijo z vročo molitvijo za odvrite te božje kazni. In ko gre ta velika procesija iz mesta čez reko Tiber, preko mosta, zagledajo nad gradom svetlega angela, ki je baš takrat vtaknil meč v nožnico. In glej, od tiste ure je bolezen prenehala. Po tej čudoviti zgodbi, so dali gradu ime Angelski grad. Papež Bonifacij IV. je potem na gradu postavil kapelo v čast nadangela Mihaela. Benedikt XIV. pa jo je nadomestil z orjaško podobo istega angela iz pozlačenega bronca, ki še sedaj gleda z vrha gradu čez Rim.

(Dalje prihodnjič)

Pri nas na Koroškem

DJEKŠE

(Vrnitev in smrtna nesreča)

Naš župan, pd. Končar, se je po osem tedenskem zdravljenju v celovski bolnici vrnil domov. Prestal je hudo operacijo na želodcu. V bolnici sta bila skupaj v eni sobi z gospodom dekanom Kristom Srienem. Skupaj sta molila tudi sv. rožni venec.

Močno nas je pretresla vest, da se je 1. decembra ob robu naše fare v Hancelnovem lesu smrtno ponesrečil Orlákov sin

Stefan s Krčanj. Traktor je padel nanj in našli so ga šele drugi dan mrtvega. Pripekljali so ga najprej na Djekše. V soboto, 3. decembra, je prišel oče po ponesrečenca in ga je odpeljal s konjem domov na Krčanje. Ponesrečenec je bil 25 let star. Pri Orláku so imeli deset otrok. Najstarejši je bil Stefan. Pogreb je bil na god sv. Miklavža. Naj počiva v miru.

Odrpta noč in dan so groba vrata, al' dneva ne pove nobena pratka!

Konzumna zadruga v Beljaku odprla

31. in 32. samopostrežno trgovino

V sredo, 7. in v petek, 9. decembra je odprlo Konzumno društvo Beljak v Burgenlandstraße v Beljaku, odnosno v Kirchbachu v Ziljski dolini svojo 31. in 32. samopostrežno trgovino. To sta od skupno 52 trgovin že 31. in 32. samopostrežna trgovina.

Podružnico v Burgenlandstraße v Beljaku so morali zaradi poudvni v avgustu letos — škode je bilo samo v tej trgovini 80 tisoč šilingov — zapreti. Zaradi ponovnih poplav v novembru so se popravljala dela zopet zavlekla, tako da so mogli samopostrežno trgovino odpreti šele sedaj. Odjemalci in člani se lahko prepričajo, da je to moderna trgovina.

Težko pričakovani želji članov konzuma v Kirchbachu pa je vodstvo zadruga

lahko šele sedaj ustreglo. Ker je bila trgovina konzuma v zadnjih letih dobra, so nabrali toliko denarja, da so staro trgovino povečali in modernizirali v samopostrežno trgovino, tako da odlično ustreza današnjim prodajnim interesom konzuma v Kirchbachu. Pri otvoritvi je načelnik članskega odbora Karl Stritzl poleg številnih članov in kupcev pozdravil tudi župana Baurechta, kakor tudi vodstvo trgovine Konzumne zadruga Beljak.

Gospod direktor Zwitter se je v svojem otvoritvenem govoru zahvalil članom odbora in osebju AST Kirchbacha za storjeno delo. Govornik je naglasil, da imajo člani in kupci v novi trgovini na razmerno majhnem prostoru možnost izbirati med 2000 blagovnimi predmeti svoje želje. Gospod direktor Zwitter je tudi dejal, da želi Konzumna zadruga Beljak vse trgovine modernizirati in jih predelati v samopostrežne trgovine, tako da bi se še bolj zvišala prodaja zadrug. Letna prodaja za 1966 je prvič dosegla 130 milijonov šilingov.

Avstrijška televizija

PETEK, 16. decembra: 10.00 Televizija v šoli: Kaj lahko postancem? Reklamni poklici — 11.00 Program za delavce: Kratka poročila — 11.03 Veliki in mali svet — 18.30 Kratka poročila — 18.35 Nepoznani svet: Narodi selivci. Življenje tajskih nomadskih ljudstev — 19.00 Kuhinja v televiziji: Perutninska solata „Schönbrunn“ — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Dunajski ljudje — dunajsko veselje — 21.30 Večerna poročila. Sedem dni časovnih dogodkov — 22.00 Diplomat v Avstriji — 22.35 Jazz v Evropi.

SOBOTA, 17. decembra: 17.00 Kratka poročila. — 17.03 Za družino: Moda enkrat drugače — 17.30 Iz zgodovine avtomobilskih dirk — 18.00 Dovolite? Plesni tečaj z zakoncema Fern — 18.30 Kratka poročila — 18.40 Kaj vidimo novega? S Heinzom Conradsom — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas

19.40 Televizijski obzornik — 20.00 Celovečerni film — 21.30 Kulturna tribuna — 22.10 Zadnja poročila.

SREDA, 21. decembra: 9.40 Televizija v šoli — 10.40 Tečaj angleščine — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.50 Televizija v šoli — ponovitev — 15.50 Tečaj angleščine — ponovitev — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — ponovitev — 17.35 Poročila — 17.40 Vaša križanka — oddaja za otroke — 18.25 Televizijski obzornik — 18.45 Filmski pregled — 19.30 Na sedmi stezi — športna oddaja — 20.00 Televizijski dnevnik — 20.30 Cikcak — 20.35 Celovečerni film — 22.00 Zadnja poročila.

ČETRTEK, 22. decembra: 9.40 Televizija v šoli — 11.00 Tečaj angleščine — ponovitev — 11.30 Glasbeni pouk — ponovitev — 14.50 Televizija v šoli — ponovitev — 16.10 Televizija v šoli — 17.35 Poročila — 17.40 Združenje radovednežev — oddaja za otroke — 18.25 Televizijski obzornik — 18.45 Človek, znanost in proizvodnja — 19.10 Uvertura za disko — 19.40 Televizijski prospekt — 19.54 Medigra — 20.00 Televizijski dnevnik — 20.30 Rezerviran čas — 21.15 Ekran na ekranu — 22.15 Televizijski dnevnik.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 18. 12.: 6.15 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 19. 12.: 14.15 Poročila, vreme, objave, pregled sporeda. Iz ljudstva za ljudstvo (Uršula Kulnig pripoveduje — I. del) Beremo za vas — 22. (J. Jurčič: Deseti brat) — 18.00 Dober večer našim malim poslušalcem. — TOREK, 20. 12.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Športni mozaik. Kulturna panorama. — SREDA, 21. 12.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 22. 12.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Kako si zvišate plačo? (O odbitkih od davka). Kaj pravite k temu? — 15. (Mnenja o smrtni kazni, in o kazni sploh). — PETEK, 23. 12.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Od petka do petka po naših krajih. Vi oblaki, ga rosite (Adventne pesmi). Beremo za vas — 23. (J. Jurčič: Deseti brat). — SOBOTA, 24. 12.: 9.00 Vinko Zaletel: Božič v Betlehemu.

V dolgih zimskih večerih Vam bo najboljša razvedrilo TELEVIZIJSKI IN RADIJSKI APARAT

od domače tvrdke

Johan Lomšek

Št. Lipš, Tihoja, p. Dobrla ves

Zelo ugodni plačilni obroki!

v sliki — 19.55 Založba in kratki filmski mozaik — 20.15 Prenos zapadnonemškega radia: „Dvojni Moritz“. Z Willyjem Milowitschem in njegovim ansambлом — 22.15 Čas v sliki — 22.35 Naš nočni program. Zorrovo maščevanje, film z divjega zapada.

NEDELJA, 18. decembra: 17.00 Kratka poročila — 17.03 Za otroke od 11. leta dalje: Mladinski svet — 17.35 „Reši se, kdor se more“. Ta film prikazuje doživljanje osmih kraljevskih tigrov na vožnji iz Ceylona v Odesso — 18.55 Naša lahko noč oddaja za otroke — 19.30 Aktualni športni pregled — 20.10 1. večerna poročila — 20.20 Ponoitev drame iz Theater i. d. Josefstadt: Samotna pot (Der einsame Weg), drama Arthurja Schnitzlerja — 22.25 2. večerna poročila — 22.35 Salzburško adventno petje.

PONEDELJEK, 19. decembra: 18.30 Kratka poročila — 18.35 Francoščina pri vas doma: Tečaj francoskega jezika — 18.55 Van Gogh. Življenjska slika — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki s športom — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.10 „Življenje je laž“, drama — 21.40 Iz državnega zbora: Pogovor za okroglo mizo — 22.40 Čas v sliki — 23.00 Dovolite Plesni tečaj z zakoncema Fern.

TOREK, 20. decembra: 18.30 Kratka poročila — 18.35 Tečaj angleškega jezika — 18.55 Pariška mestna četrt: Le Marais, kulturni film — 19.13 Mathias Wiemann pripoveduje: „Včasih v letu“ — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Prenos bavarskega radia: „Kaj sem?“ Veselo poklicno posvetovanje z Robertom Lembkejem — 21.00 Ples je moje življenje — moje življenje je ples. Zabavna reportaža — 21.40 Čas v sliki — 22.00 Z našimi najboljšimi priporočili. Trije svetovni kritiki.

SREDA, 21. decembra: 10.00 Televizija v šoli: Resni koledar — 11.00 Program za delavce: Kratka poročila — 11.03 Kaj sem? — 11.50 Listi v vetru — 17.00 Kratka poročila — 17.03 Za otroke od 5. leta dalje: Fury — 18.10 Naša lahko noč oddaja za otroke — 18.30 Kratka poročila — 18.35 Francoščina pri vas doma: Tečaj francoskega jezika — 18.55 Prizori iz Avstrije — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.10 Še pomnite? Pogled nazaj za osvetežitev spomina — 21.20 Prometni pregled. Oddaja v službi prometne vzgoje — 22.10 Čas v sliki.

ČETRTEK, 22. decembra: 11.00 Televizija v šoli: Kratka poročila — 11.03 Več kot denarja in zlahtnega kamenja (draguljev). Dunajska zakladnica — 12.00 Krščanski svetniki — 18.30 Kratka poročila — 18.35 Tečaj italijanskega jezika za začetnike — 18.55 Športni kalejdoskop — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.10 „Dnevi in noči Beebeja Fenstermarkerja“, Televizijska igra Williama Snyderja — 21.25 Čas v sliki — 21.45 Iz prve roke. Kritični kulturni pogovori — 22.35 Dovolite? Plesni tečaj z zakoncema Fern.

MALI OGLAS

Gospodinjstvo pomočnico za strežbo in pomoč v gospodinjstvu, prijazno in redoljubno, staro nad 18 let, iščem. Zelo dobra plača in vključitev v družino — Ponudbe s sliko pošljite na naslov: Frau Martha Zeberli, „Restaurant National“, 9030 Flawil, Kt. St. Gallen, Schweiz.

JOHANN KOVAČIČ
Villach - Gerbergasse

Tudi naši malčki čislajo udobnost!!!

Posteljice z ograjicami	
Velikost 60/120	360.—, 337.—
	375.—
Stajice	
brez tal	240.—, 207.—
s tlom	428.—,
Otroške mizice	285.—, 165.—
Otroški stolčki	115.—, 105.—
Stolčki za nočne posodice	125.—

BREZ OPOLDANSKEGA ODMORA, OD SEDAJ DALJE VSAKO SOBOTO VSESKOZI ODPRTO!

- DOSTAVLJAMO
- OPREMLJAMO PO MERI
- SVETUJEMO VAM
- POSKRIBIMO VAM KREDIT

Televizija Ljubljana

PETEK, 16. decembra: 9.40 Televizija v šoli — 10.40 Tečaj angleščine — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.50 Televizija v šoli — ponovitev — 15.50 Tečaj angleščine — ponovitev — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — ponovitev — 17.35 Poročila — 17.40 Vaša križanka — oddaja za otroke — 18.25 Televizijski obzornik — 18.45 Filmski pregled — 19.30 Na sedmi stezi — športna oddaja — 20.00 Televizijski dnevnik — 20.30 Cikcak — 20.35 Celovečerni film — 22.00 Zadnja poročila.

SOBOTA, 17. decembra: 9.40 Televizija v šoli — 14.50 Televizija v šoli — ponovitev — 17.10 Poročila — 17.15 Drečjek in trije Marsovčki — lutke — 17.35 Kje je, kaj je — 17.50 Reportaža studia Titograd — 18.10 Vsako soboto — 18.25 Televizijski obzornik — 18.45 S kamero po svetu — 19.10 Operna scena — 19.40 Cikcak — 20.00 Televizijski dnevnik — 20.30 Ekspedicija — serijski film — 21.00 Humorstična oddaja — 22.00 Bonanza — serijski film — 22.50 Zadnja poročila.

NEDELJA, 18. decembra: 9.05 Poročila — 9.10 Disneyev svet — ponovitev — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Tisočkrat zakaj — oddaja za otroke — 11.30 Tomek in pes — film za otroke — športno popoldne in Ponavljamo za vas — ... Pokaži kaj znaš — posnetek javne radijske oddaje — 18.30 Poročila — 18.35 Karavana — reportaža — 19.05 I. Štivilič: Dialogi — serijska igra — 19.54 Medigra — 20.00 Televizijski dnevnik — 20.45 Cikcak — 20.50 Lenigrajski akademski ansambel — 21.50 Zgodbe za vas — serijski film — 22.40 Zadnja poročila.

PONEDELJEK, 19. decembra: 9.40 Televizija v šoli — 10.40 Tečaj ruščine — 11.40 Televizija v šoli — 14.50 Televizija v šoli — ponovitev — 15.50 Tečaj ruščine — 16.50 Poročila — 16.55 Tečaj angleščine — 17.25 Darila dedka Mraza — propagandna oddaja — 17.35 Disneyev svet — serijski film — 18.25 Televizijski obzornik — 18.45 Kuharski nasveti — 19.15 Tedenski športni pregled — 19.40 Kalejdoskop — 20.00 Televizijski dnevnik — 20.30 Televizijska drama — 22.00 Biseri glasbene literature — oddaja Sarajevo — 22.15 Lirika — 22.30 Zadnja poročila.

TOREK, 20. decembra: 18.40 Torkov večer: Pesmi Dragotina Ketteja — 19.00 Oddaja o morju —

ZA MLADINO IN PROSVETO

Pri delu za narod

Vsak naš fant, vsako naše dekle, posebno če študirata, sta dolžna svojemu ljudstvu globoko ljubezen, ki se izraža v vnetem delovanju za narodov blagor.

Kaj zahteva od njih ljubezen do naroda? Ljubezen do naroda zahteva od njih, da se za ljudske potrebe in težnje živo zanimajo; da opozarjajo naše ljudstvo na njegove slabe strani in jih skušajo odpraviti; da naše ljudi izobražujejo, obveščajo ter vzpodbujajo k skupnemu delovanju; da gospodarsko in kulturno šibkejšo branijo pred premožnejšimi in krivičniki; da vzbujajo k zavesti tiste, ki se ne zavedajo, da se jim na verskem, gospodarskem ali političnem polju godi krivica.

Kako naj se naši mladi potegujejo za versko korist našega ljudstva? To naj de-

lajo tako, da na eni strani razkrinkujejo tiste, ki med naše ljudi zanašajo zmotne nauke, in da na drugi strani kot zavestni člani Cerkve utrjujejo med ljudstvom pravo in globoko vernost, ki dobiva v sedanjih modernih časih seveda nujno nove izraze.

V današnjih časih morata katoliški diakon in izobraženec posebno braniti pravico, da si sme vsak slovenski človek izbirati tako šolo, v kateri se vrši pouk v slovenskem in krščanskem duhu; dalje naj povsod zagovarjata, da se sklepa družinski zakon med možem in ženo na takem temelju, kot ga je postavil Kristus; dalje naj povsod zastopata mnenje, da ima Cerkev svobodo delovanja v družbi in da ima pravico do uporabljanja vseh modernih obveščevalnih sredstev.

Trije iz Levstikove dobe

Josip Stritar

Poleg Levstika je druga osrednja postava slovenskega slovstva v 19. stoletju Josip Stritar (1836–1923), doma prav tako blizu Velikih Lašč na Dolenjskem. Odlikuje ga izbran estetski okus in široka izobrazba, saj je potoval po Evropi in spoznal vsa evropska slovstva.

Pisati je začel šele kasneje, ko ga je Jurčič zvalil, da sta ustanovila zbirko Klasje. Njegove pesmi so na višini le oblikovno in po jeziku, nima pa pesniškega občutja. Njegovi romani so neživljenjski, vendar jezikovno dovršeni. Njegov jezik je pravi — salonski jezik.

Napisal je več člankov, v katerih je literarno vzgajal mladino.

Kot pesnik in pripovednik je sodeloval v raznih zbornikih n. pr. v Jurčičevi Mladiki, v Zvonu, pri Ljubljanskem Zvonu. Njegova je legenda »Turki na Slevici«, novela »Svetinova Metka«, roman »Gospod Mirodolski«. Višek njegovega ustvarjanja so Dunajski soneti.

Na stara leta se je posvetil mladinskemu slovstvu in pri naši Mohorjevi družbi izdal štiri mladinske knjige: Pod Lipo, Jagode, Zimske večeri in Lešniki. Nekatere njegove pesmi spadajo med najboljše slovenske otroške pesmi n. pr. Mladi vojaki.

Josip Jurčič

Muljava pri Stični na Dolenjskem nam je dala tretjega velikega mladostenca romantičnega realizma slovenskega slovstva: Josipa Jurčiča (1844–1881). Kot gimnazijec, gojenec Alojzijevega v Ljubljani, je že začel pisati. Levstik mu je pokazal pot in Jurčič je krepko zavihal rokave po njegovih smernicah.

Prva njegova samostojna povest je bila Jurij Kozjak, slovenski janičar, leta 1864. Čez noč mu je prinesla slavo najboljšega slovenskega pisatelja. Nato je napisal povest Domen, Tihotapec in druge. Ko je šel študirat na Dunaj klasično jezikoslovje, so tam nastale razne povesti, predvsem pa pr-

Za tiste, ki hodijo v kino...

„Divji zahod“ v resnici in bajki

Kdor pridno zahaja v kino, je morda že sam opazil, da so se v zadnjih letih med ameriški filmi zelo močno pomnožili takoimenovani »Western« filmi, to je filmi o življenju na ameriškem Zahodu takole v sredini prejšnjega stoletja. Marsikdo tudi pozna glavne filmske junake Divjega zahoda.

Toda če se pri nas le po filmih pozna, da v Ameriki prihajajo zgodbe z Divjega zahoda zopet v modo, je v Združenih državah Divji zahod preplaval tudi civilizacija. Začelo se je nekako pred osmimi leti in kljub vsem prerokovanjem, da bo navdušenje za Divji zahod prav tako naglo splahnelo, kakor je prišlo, se dogaja prav narobe. Od desetih programskih točk v ameriški televiziji, ki so v marcu pritegnile največ gledalcev, je bilo kar osem zgodb z Divjega zahoda, vseh takih zgodb pa so kazali nič manj kot 35. V Ameriki pravijo

vi slovenski roman Deseti brat, najobširnejše njegovo delo.

Vsled slabih gmotnih razmer je zapustil Dunaj in postal v Mariboru urednik Slovenskega Naroda. Pozneje ga je prenesel v Ljubljano, kjer so izšle nove njegove povesti ter tragedija Tugomer. Svoje zgodovinske povesti Rokovnjači ni mogel dokončati, ker mu je pero iztrgala smrt. Dokončal jo je Janko Kernik. Dovršil pa je sam še dramo Veroniko Deseniško.

Josip Jurčič je bil prvi veliki slovenski pisatelj, ki se je v svojih novelah in romanih naslanjal na slovensko zgodovino od pokristjanjenja, protestantske dobe, turških bojev, kmečkih uporov, francoske vlade do najnovejših časov. Bil je na prelomu med romantiko in realizmom, zato še ni mogel priti do čistega realizma. Njegovi orisi kmečkih ljudi in navad pa so tako izvrstni in resnični, da bodo živeli s slovenskim narodom v stoletja.

Goriški slavček

Isto leto kot Jurčič je tekla zibelka na Vrsnem pod Krnom na Goriškem pesniku Simonu Gregorčiču (1844–1904). Kot kaplan je deloval v goriški nadškofiji in z vso vnemo delal na prosvetnem področju, kolikor mu je dopuščalo slabotno zdravje. Njegove gimnazijske pesmi mu je izdal Janežič v Slovenskem glasniku, ki je izhajal pri nas v Celovcu. Pozneje je sodeloval pri raznih slovenskih listih in revijah n. pr. Slogi, Slovenskem Glasniku, Zgodnji Danici, Stritarjevem Zvonu in drugod.

Simon Gregorčič je eden najbolj priljubljenih slovenskih pesnikov. Tako globoko je prodir v narodovo dušo, da je veliko njegovih domoljubnih in ljubezenskih pesmi ponarodelo in jih pojejo povsod, kjer žive Slovenci. Napisal je okrog 270 pesmi. Je liričen pesnik in opeva večinoma to, kar je mislil in čutil. Vendar pa nikjer ni čist lirik. Njegove pesmi so vedno miselno-čustvene.

tem zgodbam »konjske opere«, pol za šalo, pol za smeh.

Toda mnogi Amerikanci se ne zadovoljujejo samo s tem, da navdušenje za življenje, kakršno mislijo, da je bilo v starih časih, izživljajo z gledanjem zgodb na filmskem platnu ali v televiziji. Tudi sami hočejo vsaj v nečem posnemati svoje junake, zato se mnogi vsako prosto uro oblečejo v kavboje in urijo v spretnosti, kdo bo hitreje potegnil pištolo in ustrelil z njo. Takih »zahodnih« klubov za tekmovanje v naglem streljanju je danes še okoli 600 in kaže, da jih bo še več. Od kod in zakaj vse to novo navdušenje za stare čase, je zelo zanimivo vprašanje. Toda o tem pozneje. Oglejmo si najprej, kaj je v zgodbah z Divjega zahoda resnično in kaj je bajka.

Vsaka prava »western« zgodba ima svojega junaka, najsi je kavboj ali šerif ali drugačen pravi možak. Današnji junaki Divjega zahoda so posneti po nekem zna-

PREMISLI

• »Okolje ima tako velik vpliv name,« si rekel. In prav imaš. Dejansko je tako. Zato pa moraš svoj značaj izoblikovati tako, da boš neprisliljeno ti vtisnil družbi svoj pečat.

• Tvoje krščansko prepričanje naj se pretaka v družbo neopazno, brez kakih posebnosti. Vse tvoje življenje in vedenje naj bo prepleteno s preprostostjo in pristnostjo.

• »Ali pa ne bo v veri in duhovnosti sovražnem okolju ta moja iskrenost videti le kot hinavščina in pretvarjanje? In ne bo zato odbijala?« — Odgovor: Seveda, tvoje življenje in njihovo si bosta nasprotovala (a to mora biti!). To nasprotje naj bo potrdilo pristnosti tvojega življenja po veri.

• Da je mnogo skušnjav in priložnosti, da bi klonil pod vplivom okolja? — Prav. Ali pa ni na tvoji strani in s teboj cela vrsta varuhov?

• »Sicer je pa le res, da ni treba biti ne vem kakšen junak, da moreš premagati vpliv okolja in ostati pošten,« praviš. In nadaljuješ: »Ustrašil pa bi se, če bi spoznal, na nisem več pristen in iskren.« Tako je. Sedaj pa pogum in stanovitnost!

• Grešimo vsi ljudje. Razlikujemo pa se med seboj po tem, v kolikoli meri nas po grehu peče vest.«

• Neko stavbno podjetje v Los Angelesu v Ameriki je začelo izdelovati montažne stavbe iz aluminija. Uporabljena aluminijeva zlitina je nekoliko lažja kot čisti aluminij, iz nje izdelujejo plošče, zidove, strehe, okenske okvire itd. Tako sestavljene hiše imajo dvo- in trisobna stanovanja, ki stanejo 2 milijona do 3 milijone in pol lir.

NE OSTANITE BREZ LETOŠNJIH Mohorjevih knjig!

Na razpolago je še več sto letošnjih knjižnih darov Družbe sv. Mohorja. Toplo jih priporočamo vsem, ki si jih doslej še niso nabavili. Ne ostanite brez Mohorjevih knjig letos! Mohorjeva knjiga v sleherni naš dom, v sleherni našo hišo. Cena tem knjigam je izredno nizka.

čilnem moškem tipu, ki pa je v tedanjih zahodnih državah Amerike prevladoval le razmeroma kratek čas, namreč od leta 1865, ko je bilo konec državljanske vojne, pa nekako do leta 1886-1887, ko sta dve hudi zimi pobrali 80 odstotkov vse živine v zahodnih prerijah.

To dvajsetletje pa je ljudstvo skovalo izrek: »Zahodno od Kansas-Cityja ni nobene zakona in ne Boga zahodno od kraja Fort Scott.« Bili so to časi, ko so se Indijanci plemen Sioux in Apaš poslednjič postavili v bran za svojo svobodo in ko so v Coloradu in v Nevadi odkrili zlató in srebro, ker so se tisoči pustolovcev in malopridnežev odpravili proti zahodu v želji po lahkem zaslužku. Tedaj je bilo v Teksasu še toliko živine, da je nekdo napisal: »Ves južni konec Teksasa se je pogrezal pod težo goveda.«

Od juga so proti železnici v Kansas gonili goveje črede, ki so štele po dva do tri tisoč glav. Bil je čas, ko moške v teh krajih niso poznali drugih užitkov kot močno zganje, kakor pač najbolje razodeva primer tistega iskavca zlata, ki mu je za pijačo zmanjkalo zlatega prahu, pa si je odrezal uho in ga treščil na točilnico, češ da zasluži zganje na up. Izdelovalci koščenih glavnikov so kupovali indijanske lobanje za dolar in 25 centov in tudi življenje belih mož ni bilo dosti več vredno.

Toda »junaki« tistih krajev in časov so bili le malo podobni tem, ki so kasneje prišli v knjige in filmske zgodbe. Niso bili oblečeni v tesne hlače in kupljena oblačila, kakor današnji modni kavboji, marveč največkrat kar v široka ogrinjala, izrezana iz kravje kože. Smrdeli so po medvedji maсти in so bili polni uši. Kadar je nanesla priložnost, so se iz dolgega časa do nezavesti napili zganja. Nekdo je v neki krčmi naštel na stropu 3620 lukenj, ki so jih napravili kravji gonjači, ko so streljali v muhe, ker niso vedeli kaj drugega početi.

(Dalje prihodnjič)

OBVESTILO IZOBRAŽENCEM

Sporočamo, da bo za učitelje, učiteljice, profesorje, profesorice, nameščence, akademike, akademičarke in vse ostale izobražence in izobraženke dne 27. decembra v Mohorjevem domu v Celovcu dan duhovne obnove. Vabimo nanj vse brez razlike. Povabite in obvestite še druge, ki spadajo v ta krog, pa morda to obvestilo prezro.

Predavanja bo imel posebni predavatelj.

ZA NAŠE MALE

Zimsko veselje

Micka je zgodaj vstala. Stopila je k oknu in glasno zaklicala: »Tonček, Tonček! Priidi hitro k oknu, boš videl nekaj novega!«

Tonček je skočil iz postelje. Stopil je k oknu, pritisnil nasek na šipo in zavpil: »O, koliko snega!«

»Vse strehe so bele,« vzklikne Micka.

»Drevesa tudi!« pravi Tonček.

»To je veselje!«

»Micka, sedaj se bomo kepali in sankali!«

»Pa tudi sneženega moža bomo napravili.«

Telefon

Telefon je postal splošno in zelo važno sredstvo za obvestila. Iznašel ga je nemški učitelj Filip Reis, izpolnil pa Amerikaneč Graham Bell. Brez telefona bi danes ne mogli biti, tako se je uveljavil.

Vsi telefonski aparati so z žicami povezani s telefonsko centralo. V centrali ima vsak aparat na posebnem stikalniku svojo številko. Na zahtevo in navedbo številke zveže oba naročnika uradnik z roko ali pa to stori samostojno posebni elektromagnet, ki deluje, ko vrtiš kolesce na svojem aparatu. Telefonsko številko zaželenega naročnika moraš poiskati v seznamu naročnikov.

Danes je splošno v rabi moderen namizni telefon. Telefonski aparat ima kolesce, v katerem je 10 luknjic. V vsaki luknjici je napisana po ena številka in številke se vrste po vrsti od 1 do 0. Kolesce se lahko zavrti, tako da pride vsaka luknjica do nastavka spodaj ob strani aparata. Nad številnikom leži na vilicah slušalka z mikrofonom. V aparatu je tudi električni zvonček, ki pokliče naročnika.

Vsak aparat ima svojo številko in več poštnih okolišev skupaj še svojo enako razpoznavno številko. Hočeš poklicati naročnika, ki spada v poštni okoliš 04222 in ima lastno številko 24-35. Tako-le boš ga klical: Z levico snemi slušalko in približaj telefon ušesu, mikrofona pa ustom. Ako slišiš visok, pretrgan zvok, je to signal, da je zveza s centralo normalna in prosta ter lahko kličeš zaželeno številko. Nizek, nepretrgani signal pomeni, da je klicana številka »zasedena« in je treba počakati. Kazalec desne roke vtakni v luknjico 0 in zavrti kolesce na desno, da pride luknjica do nastavka. Nato odmakni prst, da se kolesce samo od sebe povrne v prvotno lego. Isto ponovi po vrsti z luknjicami 4, 2, 2, 2, 4, 3, 5 in zveza je narejena. Na prejemni postaji zvoní zvonček, dokler naročnik poklicanega telefona ne dvigne slušalko z vilic in se javi. Potem moraš še enkrat klicati.

Če si sam poklican, povej svoje ime ali številko svojega aparata, nikar pa ne vpij običajni »halo!« Po končanem pogovoru obesi oziroma položi slušalko zopet na vilice telefonskega aparata.

Po Leopoldu Andréeju

Besede: sredstvo za obvestila = das Nachrichtenmittel, žica = der Draht, v stik stopiti = sich in Verbindung setzen, stikalnik = der Verbinder, telefonski naročnik = der Telefonteilnehmer, seznam = das Verzeichnis, poštni okoliš = der Postsprengel, razpoznavna številka = die Kennzahl, javno = öffentlich.

P I S A N O B R A N J E

Srečno vožnjo, Jack!

Niti Jack niti Tina nista spregovorila besede, dokler ni Jack obrnil krmilo, močno potisnil na zavoro in speljal s starim chevroletom ostri ovinek. Tina je nagubala čelo in strmela v globoki skalnati prepad. Ze sam pogled jo je preplašil. Nato je pokazala z roko proti nebu.

»Tu ni nobenega živega bitja razen vran in kanj, ki krožijo nad nama. Koliko časa se bova morala še skrivati? Ne morem več prenesti tega...«

Jack jo je prekinil in zamrmral skozi svojo gosto brado:

»Ostala bova tu, dokler nisva popolnoma varna! Nato se bova odpeljala dalje. Jaz sam vem najbolje kdaj! Ti nimaš pojma o teh stvarih.«

»Seveda, ti vedno vse najbolje veš. Kakor zadnjič...! Ali si res moral ubiti stražnika, da se morava sedaj potikati po tej smrdljivi...«

Njegove poraščene roke so krepko držale za krmilo. »Dobil sem sto tisoč dolarjev — ali ne? Dobro te poznam, da bi se strinjala, če bi jih lahko zapravila!«

»Saj ne bova nikoli imela priložnosti za to.« Pogledala je na prazno pločevinasto škatlo, ki jo je držala v roki. »Vsega sem se naveličala, hlač in nabiranja malin.«

»Še vedno je to bolje, kot da bi bingljala na vislicah!«

Ko je zagledala grmičevje, polno malin, je rekla:

»Ustavi tu!« Z zadnjega sedeža je vzela širokokrajni slamnik in ga poveznila na svoje plave lase: »To vražje sonce!«

Jack je sam vozil dalje. Kako odlično bi bilo, da bi lahko porabil toliko denarja, toda sam! Prav rad bi se znebil Tininega nerganja in stokanja. Človek, ki ima sto tisoč dolarjev, potrebuje vse, samo ne žene...

Po treh kilometrih je Jack zavil na boljše cesto. Na eni strani je bila lesena hišica s trgovinico in pred njo je stala bencinska črpalka. Poleg črpalke je bila še točilnica. Bilo je še zgodaj zjutraj in res je izbral dober čas. Nobenega avtomobila še ni bilo videti. Tina ne bi pomislila na to, on pa je bil bolj prebrisan.

V trgovinici je kupil dve vrečki živil in vrečko z ledom. Na cesti je zagledal kačipota z napisom »Letališče Gibbons 11 km«. Hitro je stopil v točilnico.

»Steklenico viskija!« je rekel. Ko je prodajalec zavijal žganje, je Jack poklical letališče. Glas v slušalki je bil nežen, ne tak kot ženin:

»Danes ob triindvajset petnajst v San Antonio? Da, še en prostor je prazen. Pri okencu tri dobite vozovnico. Dobite jo pol ure pred odhodom.«

Ko se je vračal k avtomobilu, se je smehljaj. Jutri bo že odletel proti Mehiki in to bo začetek novega življenja.

Tina je čakala na robu ceste. Ponudila mu je zvrhano škatlo malin.

»Nabrala sem jih za velik kolač. Vse roke imam popraskane.« Pogledala je na vrečki z živili. »Rada bi šla enkrat s teboj nakupovat. Samo enkrat!«

»Menda veš, da policija išče malega moža v spremstvu velike plavalaske?«

»Potem pa se prihodnjič ne peljem več s teboj! Dovolj imam večnega čakanja v grmovju, ti pa se lepo sprehajaš in nakupuješ.«

»Naredi, kar te je volja!« Jack je začel šele govoriti, ko je bil nevarni ovinek za njima in ni bilo več videti globokega prepada. »Ali ne slišiš, kako čudno ropota avtomobil?«

Ivanka Kravos

Ornitev k materi

Boš res prišla, ko dan bo mi zatonil,
ko mesec se povzpel bo nad goro?
Takrat k počitku navček bo zavonil
čez jasno, modro, zvezdno nebo.

In z roko v roki šla v domač bi kraj,
oh, tjakaj vleče sila me spomina.
Da vrneva se srečno kot nekdanj,
nas mama čaka s kito rožmarina.

Tina ga je prezirljivo pogledala: »Ti sploh ne moreš slišati čudnega ropota. Če se ne bi jaz brigala za avtomobil, bi ta stara škatla že pred nekaj tedni razpadla. Bom še jaz malo vozila. Takoj bom videla, kje je napaka.«

Jack je ustavil in čakal na svojem sedežu, dokler ni izstopila. Nato se je presedel na njeno mesto, da je ona vozila do koč. Ko sta prišla do skoro podrti kolibe, je Tina ustavila voz in ga obrnila proti cesti. Z obema težkima vrečkama je vstopila v izbo in grdo gledala Jacka. Ta pa se ni menil za njene poglede. Šel je v sosednjo sobico in legel na posteljo. Ko je žena pri-

pravljala prigrizek, je Jack zaspal. Tina ga je poklicala, po jedi pa je zopet legel in spal do treh popoldne.

Ko se je zbudil, je bil prepričan, da je prišel čas, ko mora opraviti načrt.

Šel je po steklenico z viskijem in pripravil pijačo po ženini želji. To je bil čisti viski z ledom. Tina je presenečeno pogledala Jacka, ko ji je ponudil kozarec, rekla pa ni nobene. Šla sta sedet na klopco za hišo; sedela je nagnjena naprej in počasi srkala pijačo. Nato pa se je zastrmela v mesto Burville, ki se je videlo v daljavi. Samo pet kilometrov sta bila oddaljena od ljudi.

»Jack, gotovo naju ne iščejo več. Že štirje tedni so minili.«

»Zasledovanje se nadaljuje.« Vedel je, da Tina misli na vlak v Burvillu. »V dveh tednih pa bova že lahko šla na vlak.«

»Upajva! Potem takem boš šel samo še enkrat nakupovat. Sicer pa — prav imaš, pri avtomobilu ropota dušilec.«

Jack je vzela njen kozarec in se vrnil v koč. Njegov kozarec pa je bil še poln.

»Nikar mi toliko ne nalivaj!« je zaklicala za njim.

Režeč se je nalil še več kot prvič. Iz svojega kozarca pa je viski izlil na tla.

»To je moj zadnji,« je rekla, ko je iz-

je v izbo, odmaknil mizo in dvignil desko iz tal. Pod njo je ležal velik usnjen kovček in manjši iz platna. Presenečeno je pogledal mali kovček:

»Čemu pa je skrival tu svoj kovček?« Vzel je svojega in ga odprl. Bil je prazen. Vzela je torej iz njega denar! Ni se več čudil, da zadnjikrat ni hotela z njim nakupovat. Ob tem času odpelje vlak iz Burvilla. Točno ob devetih.

Jack se je zasmehal, vzela denar iz njene kovčka in ga zložil v svojega. Obril se je, oblekel najboljšo obleko in položil kovček v avtomobil. Sedel je za krmilo in se odpeljal po pobočju navzdol. Bil je izredno dobre volje.

Pred nevarnim ovinkom je pritisnil na zavoro, toda zavora se je pomaknila do dna voza. Jack je prebledel. Voz pa je zaneslo na levo, nato s ceste in treščil je v prepad.

Njegova zadnja misel je bila: »To je Tinino delo! Videti je, da se bolje spozna na avtomobile, kot sem si mislil.«

(F. L. K. — F. Pl.)

Pogum velja

Bilo je 1938. leta v Nemčiji. Nekaj mladih fantov iz pokrajine ob Renu je odšlo s kolesi na potovanje. Na Bavarskem so nekega dne opoldne stopili v obcestno gostilno. Vsak si je naročil kozarec vode. Iz nahrbtnikov so vzeli svoj kruh. Ne oziraje se na ljudi v gostilni so se pokrivali, zmolili kratko molitev pred jedjo in nato s tekom začeli jesti.

Pa je pristopil natak in postavil pred nje velik vrč piva.

»Kako pa to, saj nismo piva naročili?« so se fantje branili.

»Tisti oficir pri oni mizi je naročil in plačal za vse,« je odvrnil natak in odhitel, da postreže drugim gostom.

Eden izmed fantov vstane, stopi k oficirju in vpraša, kako so si zaslužili to darilo, ko jih vendar oficir ne pozna.

»Zaradi vašega pogumnega vedenja pred sovražnikom,« je odvrnil oficir. S tem je hotel pohvaliti njih pogum, da so kljub navzočnosti nacionalističnih oficirjev, ki so bili veri vse prej kot naklonjeni, mnogi celo sovražni, pogumno priznali z molitvijo svojo vero.

Za dobro voljo

»Donosen« poklic. — »Kaj pa dela vaš sin v mestu?« — »Pravijo, da je pisatelj.« — »Ali piše za zabavo ali za denar?« — »Meni piše samo za denar!«

Okusi so različni. — »Ali lahko slikam vaše krave?« vpraša slikar kmeta. — »Nikakor ne! Meni so vseč takó, kot sol!« mu odvrne očanec.

učeval č. g. župnik iz Loč. Učitelj drugega razreda je bil takrat g. Beer, doma pri Gospé Sveti. Njegova mati je še znala slovensko, on pa ne več. Bil je velike postave in otroci so imeli pred njim respekt, vendar je bil tudi zelo dober učitelj, ki palice sploh ni rabil. Ta nam je nekoč govoril:

»Vi ste pravzaprav Slovani, pač pa vas vzgajamo za Nemce!«. Nekaj deklet mu je vpadlo v besedo, češ da hočejo biti Nemke, nakar je ponovno poudaril: »Ihr werdet als Deutsche erzogen!« To je bil sad šole.

»Uspesh« utrakvistične šole

Pozneje je prišel na faro v Pečnici nov mlad župnik č. g. Šporn. Ko je imel prvič krščanski nauk, je staval skoro vsakemu učencu hitro kako vprašanje iz katekizma. Ker pa ni posebno dobro šlo, smo morali vsi napisati nekaj vrst iz katekizma. Prinesli smo nalogo in od celega razreda sta jo napisala samo dva v latinici, vsi drugi pa so pisali z nemškimi črkami (z gotico). Župnik je tresel z glavo, ko je videl žalostni položaj slovensčine na naši utrakvistični šoli.

Prej ko je bila pečniška župnija oskrbovana iz Loč, je bila pri nas samo vsako tretjo nedeljo enkrat maša, a smo kljub temu hodili pridno k maši v Loče, to tudi v adventu (vsak dan zjutraj) k svitnam. Pred šolo in seveda tudi potem, pa smo mi otroci seveda morali pridno pasti živino v gozdu. Počitnice so bile vselej septembra; tedaj smo pasli po cele dneve na košenicah ali pa v Rutah.

(Dalje prihodnjič)

Spomini

TRATNIKOVEGA OČETA

Tik pred vhodom v hišo so bile zapornice in lesene grablje. To je bilo nekaj zabave za nas otroke. Čeprav so me podili stran, sem silno rad gledal v vodo, kjer so švigale ribice, dokler se nisem nekoč prevrnil noter in se ujel šele na grabljah, od koder me je teta potegnila na suho. Namesto da bi me pomilovali, sem jih dobil prvič pošteno po zadnji, a pred vodo sem imel potem vendar strah. Pozneje sem se pa rad zmuznil v šum (slap) in gledal, kako žene voda kolesa; zasačiti se pa pri tem nisem dal, ker je tudi to bilo otrokom prepovedano.

Od Mlinarja sem šel večkrat k Resmanu v Malencah, kjer je bil ded doma. Tam so bili že dorasli fantje, med njimi Martin, ki je igral kitaro in me učil peti. Prva pesem je bila »mam dolin'co zeleno...« Konec druge kitice pa sem zmeraj zamenjal. Namesto da bi pel: »...spomni se na večno resnico...« pa sem pel: »...spomni se na večno Resminco.«

Novice o širokem svetu

V mlin so vozili in nosili kmetje in kajzarji svoje žito mlet ter hodili nato po moko, in če so imeli čas — tega pa je bilo tedaj zmeraj dosti, posebno še pozimi —, so posedali po cel dan v izbi. Samo popoldne po kosilu, ko je šel stric spat, je moral vladati popoln mir. Pri tem so kadili

pipe tobaka in, če je bil pri kom meh že prazen, je poprosil soseda za tobak. Starejši so imeli še kamen in kresilo na nožu ter gobo, ker so bile vžgalice drage in še te so bile zveplenke, tako da ni ravno posebno dobro dišalo po sobi.

Tam sem slišal vse resnične in neresnične novice. Spominjam se še, ko je nekoč prišel gospodarjev sin, torej moj bratranec iz Beljaka, kamor je gnal naprodaj par pitanih volov in je moral tako dolgo čakati, da ga je zajela noč. Pravil je, da imajo v Beljaku že luč, ki tako izgleda, kot bi bila sirkov storž, in tako močno sveti, kot bi bilo opoldne. To je bila v našem kraju prva novica o plinu. Kmalu nato pa je bratranec peljal oglje na Bajtiše nad Borovljami. Domov grede so se vozili ponoči skozi Bistrico v Rožu. Tukaj pa je že gorela električna luč — in spet je bilo dosti za pogovor.

Še več modrovanja pa je bilo, ko je nekdo prinesel novico, da imajo v Ameriki voz, ki vozi brez konja (t. j. avtomobil). Voz brez vprege pa je bil za našega človeka takrat še nekaj nemogočega.

Šola se je pričela

Hitro je pretekel čas in s sedmim letom se je pričela šola. Mati mi je sešila prteno malho z naramnico, kupila tablico in pisalo. Abecednik pa sem dobil od brata. Zdaj pa hajd v dvorazredno šolo kar na vasil! Vzela sta me v sredo sestra Katrej in brat Tevžej, ki sta hodila že v drugi razred.

Naš učitelj se je pisal Stres, bil je mož srednje postave, a z veliko brado. Malo za

njim je bila velika črna tabla, poleg nje ga pa miza, na njej pa seveda ni manjkalo velike leskove šibe.

Malo na desno od mene sta sedela dva krepka fanta, bila sta to Petričev in Kupčičev Francej, ki sta sedela že par let v prvem razredu in sta od tam tudi izstopila. Ta dva sta mi najbolj ugajala. Ko nam je učitelj vbijal v glavo prve črke, sem škilil večkrat k njima. Ta dva sta gledala v klop in jo skrivaj rezljala. Dolgo jih učitelj ni zapazil, nekoč pa popade šibo in padalo je po glavah in rokah, nato pa je poslal oba klečat. Tedaj sem dobil strah pred šibo in tudi skušnjava po rezljanju klopi me je minila.

Pouk se je začel pozimi ob 9., poleti pa ob pol desetih dopoldne. Trajal pa je do štirih popoldne. Opoldne smo imeli eno uro odmora. Najrajši smo imeli petje; peli smo n. pr. pesem: »Jagnje malo, jagnje belo gre za materjo veselo.« Naša najljubša pa je bila: »Poslušaj kovača, ko klad'vo obrača.« Opoldne sem hodil domov južnat, popoldne pa spet v Malence. Ko sem malo dorasel, sem moral nositi k Mlinarju razne potrebščine, vsak teden pa za strica tudi majhen sodček žganja od Hajnzelnove trgovine na Ledincih.

Ob četrkih, ko ni bilo šole, so me poslali večkrat v št. Jakob k Mačku, kjer je bila že večja trgovina. Šola je bila v prvem razredu slovensko-nemška. Vsi smo govorili samo slovensko. Šele v tretjem letu smo se začeli učiti nemško.

V drugem razredu pa je bilo že vse nemško, samo krščanski nauk ne; tega je po-

Darovi za poplavlence namesto oglasnih voščil

Družba KELAG naproša vse svoje odjemalce in trgovske prijatelje za razumevanje, ker ne bo letos razpošiljala božičnih in novoletnih voščil in tudi ne bo objavila božičnih in novoletnih oglasov.

V ta namen predvideno denarno vsoto bo nakazala Družba KELAG Koroškemu društvu za pomoč, da ga bo uporabilo za lajšanje življenjskih pogojev prebivalstva, ki je bilo prizadeto v letošnjih jesenskih poplavah.

Akcijska družba koroških elektrarn

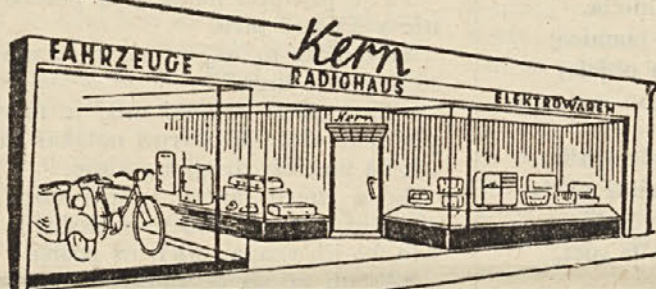
Najlepša darila
si izberite v

plošče, albume,
nalivna peresa, romane,
knjige za otroke

MOHORJEVI TRGOVINI

Celovec

10.-Oktober-Straße 27

Radioaparati
Šivalni stroji
Kolesa

V VELIKI IZBIRI

Radiohaus
KERN

Klagenfurt, Burggasse

PEČI in štedilnike
znamke Tirolia v
najboljši kvaliteti in naj-
večji izbiri!

PODJUNSKA TRGOVSKA
DRUŽBA

BRATJE RUTAR & Co.

DOBRLA VES — EBERNDORF
A 9141 Tel 04236-281

**ZNAMKA ZAUPANJA
GRUNDNER**
Klagenfurt - Celovec
Wienergasse 10
(Promenadna cona)

NAS TEDNIK-KRONIKA

Izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslov: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uprave in oglasnega oddelka 26-69. — Telefon uredništva: 43-58. Naročnina znaša mesečno 7.— šil., letno 80.— šil. Za Italijo 2800.— lir, za Nemčijo 20.— DM, za Francijo 22.— ffr., za Belgijo 250.— bfr., za Švico 20.— šfr., za Anglijo 2.— f. sterl., za U.S.A. in ostale države 6.— dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Janko Tolmajer, Radiše, p. Zrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

Kupujte pri tvrdkah, ki
oglašujejo v našem listu!

**Velika zaloga
perila
blaga
in volne**

za moške, ženske in otroke

L. Maurer

Klagenfurt, Alter Platz 35

Ure in nakit v veliki izbiri
pri

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschgasse 9

Popravila izvršim takoj in
solidno, kupujem in zame-
njam zlato in srebro (tudi
strto zlato).

Mati kupuje za mene

v otroški strokovni trgovini

H. THOMASSER

Villach-Beljak, Widmannngasse 33

Seht hier an
was man Schönes
schenken kann

Herren-Gloriette-Flanellhemd mit Reservekragen	79.—
Herren-Gloriette-Popelinehemd mit Reservekragen	99.—
Herren-Shetland-Pullover	136.90
Herren-Rollkragen-Sporthemd bügelfrei	119.80
Trevira-Modekrawatten	31.90

daher gleich zu
SAMONIG

Damen-Perlonunterkleider mit schöner Spitze	29.—
Damen-Flanellnachthemden geblumt	65.90
Damen-Wäschegarnitur Hemd und Hose	29.80
Damen-Mako-Pyjama mollig warm	98.—
Perlon-Schlafröcke in Blumen-Dessins	129.—

daher gleich zu
SAMONIG

Perlonstrümpfe nahtlos	7.90
Kräuselstrümpfe Strapazqualität, Markenware	19.80
Häkellook-Modestrümpfe	39.—
Damen-Orlon-Pulli in allen Modefarben	76.90
Damen-Schirm-Faltenröcke ganz gefüttert	149.—

daher gleich zu
SAMONIG

Geschirrtücher Halbleinen	5.90
Frottier-Handtücher 100 x 50	14.50
Flanell-Leintücher Markenqualität	38.—
Seidenbrokat-Steppdecken Vliesfüllung	158.—
Wäscheflanelle reine Baumwolle	9.80

daher gleich zu
SAMONIG

**KAUFHAUS
SAMONIG**
VILLACH, am SAMONIGECK